

בצילא דמהימנותא

בקודש פנימה • דברי תורה • שיחות קודש

פר' מסעי • כא - כח תמוז

תשפ"ב • שנה כ"ב • גליון מג (תתשמ"ד)

תוכן ה'פלפול' שאמר כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א בעת השוה"ט דליל שב"ק פר' מטות העעל"ט

בניו להקריב בכל שנה תק"ן בהמות למוספין, מאה לנ' שבתות, קל"ב לי"ב ראשי חדשים י"א לכל ראש חודש, ע"ז לז' ימי פסח, י"א בעצרת למוסף וי"א על מנחת הביכורים, בין כולם של"א, עשר לראש השנה ועשר לכפורים יעלו שנ"א, ע' פרים לז' ימי סוכה, י"ד אילים לימי סוכה יעלו פ"ד, צ"ח כבשים לז' ימי סוכה יעלו קפ"ב, ז' שעירים לז' ימי סוכה יעלו קפ"ט, ועשר לשמיני עצרת יעלו קצ"ט עם שנ"א יעלה תק"ן. מספר כתיבת יד, עכ"ד, וכ"כ ברבינו בחיי (פר' וישלח) בשם רבינו חננאל שהיו תק"ג בהמות עי"ש.

ועיין אוחה"ק (בראשית לב, טו) שכתב שמעתי ממורי זקיני זצוק"ל שנתכוון יעקב בחשבון ששלח מבעלי חיים בחשבון שעיר"ר שעולה בו תק"ף, ולזה שלח בחשבון עזים ורחלים ת"מ, וגמלים ל' עם בניהם הם ששים, הרי ת"ק, פרות ופרים חמשים, אתונות ועירים שלשים, הרי תק"ף לשבר תוקפו, ועיין בני יששכר (מאמרי שבתות מ"א או"ה, ובכמ"ק) שחשבון הבהמות ששלח יעקב לעשיו עולה תק"פ, גימ' שעיר ולכן המזיקין מכונים רש"ף, וזה ענין שעיר"ר המשתלח ביוהכ"פ, ואין זה סתירה לדברי החסל"א דהיה תק"ג בהמות, דאמנם לפי מה דמפורש בקרא יעלו כל הבהמות לחשבון תק"ג, אלא דלפי"מ שדרז"ל (מד"ר פע"ו ס"ז והובא ברש"י שם) גמלים

בתוה"ק וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה ה', איש כי ידור נדר לה' וגו', ובסו"פ פנחס אלה תעשו לה' במועדיכם לבד מנדריכם ונדבותיכם וגו', ויש לבאר הסמיכות והשייכות ועי' בבעה"ט.

ואפ"ל בדרך דרוש, דהנה בבעה"ט (פר' וישלח לב, טו) עה"פ עיזים מאתים וגו' כתב וז"ל, כל תיבה של זה הפסוק מסיים במ"ם, וכן פסוק ומנחתם ונסכיהם, שבשביל הבהמות ששלח לעשיו והם תק"ג קרבנות ולא סמך על הבטחת הקב"ה הוצרכו בניו להביא תק"ג קרבנות בשנה כדמפרש בפר' פנחס, עכ"ל, וכ"ה בחסד לאברהם למהר"א אזולאי (מעין ב' נהר מ"ח, והו"ד בנחלת בנימין מצוה ג' אות י"ד, ובבנין דוד פר' וישלח אות כ"ח, וכן בבנין דוד מהדו"ח בפרשתן) דלכך נתחייבו בני ישראל להקריב תק"ן קרבנות למוספין בשנה כדי לתקן על אשר שלח יעקב אבינו ע"ה לעשיו תק"ן בהמות לדורון, על שירא ממנו אע"ג שהיה לו הבטחה מהקב"ה שישמרנו, וכתב וז"ל ודע שכל החשבון של הבהמות הטהורות ששלח לדורון הם ד' מאות ותשעים וכו', וחשבון הגמלים והאתונות היו ס', וכשתחברם הטמאות עם הטהורים יעלה נת"ק לראשו של עשיו, ולפי ששלח הדורון תחלה לעזאזל קודם שיפרוש המעשר לקרבן, אע"פ שהיו בעלי מומין, נתחייבו

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר משה בן מוה"ר שמואל רפאל רייך ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

ושורשן בגובהי מרומים, ולאדם כמונו אשר הנני פחות מ אפרוח שלא נפתחו עיניו מלהבין מעשי אבות העולם, אין לו לדבר מענינים נשגבים כאלה, מ"מ הרי התורה ניתנה ללמוד גם לתינוקות של בית רבן, והדרש תדרש לבאר למה עשה יעקב כן לשלוח דורון לעשיו.

אלא דבאמת יש להבין סברת יעקב אבינו המובחר שבאבות (כדאי' במד"ר וישלח פע"ו ס"א, הבחור שבאבות זה יעקב שנא' (תהילים קלח) כי יעקב בחר לו י'ה), מפני מה שלח אותן הדורונות, הרי כבר נתברך מאת אביו הוי גביר לאחיך וישתחוו לך בני אמך אורריך ארור ומברכיך ברוך, וא"כ היה לו להיות סמוך ובטוח על ברכת אביו שלא יאונה לו כל רע, ולא יוכל עשיו להזיקו מאומה.

ואפ"ל דכאשר ראה יעקב כי הוצרך לברוח מפני עשיו אחיו ולא נתקיים בו ברכת אביו הוי גביר לאחיך, ואדרבה הוריו אמרו לו לברוח מפני עשיו, שפט יעקב בעצמו דמהאי טעמא לא חל עליו הברכה משום דקיבלם בערמה, שהרי יצחק היה סבור לברך לגדול, ועד שלא נודע לו שמכר עשיו את הבכורה ליעקב ביקש לברך את עשיו בנו הגדול, ולכך קרא לו להכין לו מטעמים כדי שיברכו נפשו, ורק משנודע לו שמכר את בכורתו ליעקב נחה דעתו וקיים את ברכתו, וכדמייתי רש"י בסו"פ תולדות דכששמע יצחק את אשר אמר עשיו את בכורתו לקח אמר א"כ לגדול ברכתי גם ברוך יהיה.

ועל כן חשש יעקב דילמא יען דלאו שפיר עבד בקניית הבכורה מעשיו, דהו"ל אונאה רבתי לקנות הבכורה בעד נזיד עדשים, וכיון דהוי מקח טעות ולא חל הקנין נמצא שלקח הברכות שלא כדין, ועל כן לא נתקיימו בו ברכת אביו, לזה שלח יעקב לפייס את עשיו, וכפר רש"י בריש פר' וישלח ששלח לומר לו שלא נתקיים בו ברכת אבא, וסבור היה יעקב שיתפייס לו עשיו על לקיחת הבכורה ע"י דורונות הללו, ולפי"ז שפיר עביד במעשהו.

מניקות ובניהם שלשים בניהם בנאיהם עי"ש, א"כ היו שם עוד ל' גמלים שניתוספו על תק"ג (וכן ביאר במעשי ה' מעשי אבות פרק ל"ג, שכן ראה בא' מספרי קבלה).

ובבעה"ט הנדמ"ח ציין המהדיר למ"ש מהר"ם מרוטנברג בטעמי המסורת והמקרא (ונדפס בריש ספר פסקי מהר"ם), דלכן הוצרכו להביא תק"ג מוספין לתקן מה שפגם יעקב במה שלא בטח בה' והביא קרבנות מנחה לעשיו, ומנה חשבון תק"ג מוספין באופן אחר, וכתב דמנין מוספין דשמע"צ אינם בחשבון שהם דורון ומנחה ולא לכפרה, ולכך קודם שמיני עצרת נאמר הפסוק ומנחתם ונסכיהם יען שאז שלמו תק"ג הקרבנות [כנראה כוונתו דבכל הימים נאמר ומנחתם ונסכיהם בוי"ו (פרט ליום הרביעי), ובשמ"ע נאמר רק מנחתם בלא וי"ו], וא"כ בציר לה י' משמע"צ, ומעלינן תותה עוד י' אחריני, ד' של עוד ב' שבתות שבכל שנה, כבש הבא עם העומר, שני כבשים הבאים עם שתיה"ל בשבועות, שני שעירים ואיל של מוספים ביוה"כ, ושלמו להו תק"ן בדקדוק, יעו"ש.

ועיין פדר"א (פרק ל"ז) ולקח יעקב את כל מעשר קניינו שהביא מפדן ארם ושלח ביד עבדיו ונתן לעשו, אמר להם אמרו לו כה אמר עבדך יעקב, אמר הקב"ה יעקב עשית הקדש חול, אמר לפניו רבון כל העולמים אני מחניף לרשע בשביל שלא יהרגני, מכאן אמרו מחניפין את הרשעים בעוה"ז מפני דרכי שלום וכו', א"ל הקב"ה לא דיך שעשית את עצמך קודש חול אלא שאמרת ורב יעבד צעיר ואתה אמרת עבדך יעקב, חייך כדברייך יהיה, הוא ימשול עליך בעוה"ז ואתה תהיה מושל עליו בעוה"ב, לפיכך א"ל יעקב יעבר נא אדוני לפני עבדו ואני אתנהלה לאטי וכו', הרי דנחשב לפגם ליעקב מה ששלח דורונות לעשיו. ועכ"פ מבואר שלפי מדרגתו של יעקב בבחי' סביביו נשערה מאוד נחשב בחי' עון ליעקב על שילוח הדורון, והגם דהדברים נעלמים וטמירין

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר נתן אריה ליב בן מוה"ר אלימלך הלוי בלומענבערג ז"ל

תנצבה.

לארכה ולא לרחבה ובזה נחלקו אי מהני החזקה, וכתב דפלוגתתם תליא בפלוגתא דר' יאשיה ור' יונתן הנ"ל, דלר' יאשיה דצריך קרא לחלק ובלא"ה משמע שניהם כאחד, א"כ הכא דא"ל השי"ת קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה בעינן שניהם דייקא ולא מהני כשהלך לארכה לחוד, משא"כ לר' יונתן דמשמע כל אחד בפני עצמו שפיר מהני בהלך לארכה או לרחבה לחוד וקנה אברהם את הארץ.

ועפי"ז כתב בשמע יעקב למהר"י אלגאזי, (פר' בא דף רס"ט, וכ"ה בכסף נבחר סו"פ חיי, ובלקט יוסף ערך אברהם אות א', וביושב אהלים פר' וירא דף מ"ה ע"א, ובפר' בשלח דף ק"נ ע"ב) דהא אם אר"י מוחזקת לנו מאבותינו תליא בפלוגתת ר' יאשיה ור' יונתן, דאי בלא קרא משמע שניהם כאחד ולא הוי חזקה עד שילך לארכה ולרחבה א"כ כיון שלא הלך אברהם רק לארכה לא קנה את הארץ, אך אם כל אחד ואחד בפנ"ע במשמע ולא צריך קרא לחלק וממילא גם בהלך לארכה לחוד ג"כ הוי חזקה שפיר קנה אברהם את הארץ ואר"י מוחזקת לנו מאבותינו.

ובגמ' שבועות (דף כ"ז ע"א) ת"ר יכול נשבע לבטל את המצוה ולא ביטל יהא חייב, ת"ל להרע או להיטיב מה הטבה רשות אף הרעה רשות, אוציא נשבע לבטל את המצוה ולא ביטל שהוא פטור וכו', ופריך והאי או מיבעי ליה לחלק, לחלק לא צריך קרא, הניחא לר' יונתן אלא לר' יאשיה מאי איכא למימר, דתניא איש אשר יקלל את אביו ואת אמו אין לי אלא אביו ואמו, אביו ולא אמו אמו ולא אביו מנין, ת"ל אביו ואמו קלל אביו קלל אמו קלל דברי ר' יאשיה, ר' יוחנן אומר משמע שניהם כאחד ומשמע אחד בפני עצמו עד שיפרוט לך הכתוב יחדיו, אפ"ל תימא ר' יאשיה וסבר לה כר"ע דדריש ריבויי ומיעוטי אי אמרת בשלמא בדבר הרשות הכתוב מדבר ממעט דבר מצוה, אלא אי אמרת בדבר מצוה כתיב ממאי קא ממעט ע"כ, היוצלמ"ז דרבי ישמעאל דדריש כללי ופרטי עכצ"ל דס"ל כר' יונתן דלחלק לא צריך קרא, ולכן אייתר דלהרע או להיטיב למעט נשבע לבטל את המצוה, וכ"כ במלה"ר (ערך וי"ו לחלק).

*

ואמנם באמת ח"ו מלחשוב איזהו עול בחיקו של יעקב בלקיחת הבכורה, כי לא היה בה טענת אונאה כלל, כמ"ש במשען המים (פר' תולדות) דלפימ"ד במדרש הובא ברש"י (בראשית לו, ז) עה"פ ויקח עשו את נשיו ואת בניו ואת בנתיו וגו' וילך אל ארץ מפני יעקב אחיו וגו' וישב עשו בהר שעיר, מפני שטר חוב של גזירת כי גר יהיה זרעך המוטל על זרעו של יצחק, אמר אלך לי מכאן אין לי חלק לא במתנה שנתנה לו הארץ הזאת ולא בפרעון השטר, וכ"ה ברש"י פר' חקת (במדבר כ'. י"ד), ולפי"ז י"ל דמה"ט מכר עשיו הבכורה ליעקב, שהרי ידע דנגזר על אברהם אבינו כי גר יהיו זרעך וגו', ועשיו רצה להיפטר שלא יצטרך לפרוע שני חלקים בחובת הגלות, דאם יירש שני חלקים בארץ כדין בכור שנוטל פי שנים יצטרך גם לפרוע שתי חלקים בחובת הגלות, לכך מכר הבכורה שלא יהא חלקו בגלות כפול משל יעקב, ולאחר זמן נתיישב בדעתו שאינו רוצה לפרוע אפי' חלק הפשוט בגלות, לכך נטש את נחלתו והלך לארץ אדום, באמרו אלך לי מכאן אין לי חלק לא במתנה שנתנה לו הארץ הזאת ולא בפרעון השטר, ולכן כיון שהיה לו לעשיו חשבון ותועלת גדולה בויתור על הבכורה, לא היה במכירתה אונאה כלל, דאדרבה הרויח טובא שלא יצטרך לגלות.

והוסיף במשען המים שם, דכ"ז ניחא רק אי נימא דאר"י ירושה הוא לנו מאבותינו, והדין נותן דכשם שיורש את אביו צריך להשתתף בפרעון חוב אביו, (דעיקר מכירת הבכורה היתה לגבי נחלת הארץ, דהרי לגבי מה שהיה העבודה בבכורות לא חל המכירה, כי מלבד מה שהיא דבר שאין בה ממש, הרי בעיני עשיו לא היתה שוה כלום), אבל אם אר"י אינה מוחזקת לנו מאבותינו, לא שייך טעם האמור למכירת הבכורה, ושוב יש מקום לערער דהו"ל אונאה ביותר משתות דהמקח חוזר, עי"ש.

והנה במדרש (ב"ר פמ"א י) עה"פ קום התהלך בארץ תני הלך בשדה בין לארכה בין לרחבה קנה עד מקום שהלך כדברי רבי אליעזר, שהיה ר"א אומר הילוך קנה, וחכ"א לא קנה עד שיהלך לארכה ולרחבה, א"ר יעקב בן זבדי טעמיה דר"א קום התהלך בארץ וגו', וביפה תואר האריך בביאורו וכתב דאברהם לא מצינו בו שהלך רק

שבמקדש, עכ"ד, וא"כ נראה דהיינו דקשיא להו להרשב"א והחינוך, דליתי עשה דמצה ולדחי ל"ת דבל יחל, ואי אמרת דגזיה"כ היא, א"כ נילף מהכא לחומרא דאין עדל"ת, ואהא תירצו שפיר דמהכא ליכא למילף בעלמא, משום דנדרים עול"ת הוא, עכ"ד השעה"מ (וכ"כ בחת"ס בנדרים שם, ועי' ביד דוד בנדרים שם מה שהעיר ע"ד השעה"מ הללו ובשו"ת דברי חיים או"ח סי' כ"ה).

ואמנם לפי"ז יל"ע לאידך גיסא, למ"ל קרא דאיש כי ידור נדר לה' לומר דנדר חל על דבר מצוה, הרי גם לולי הקרא הוי ידעינן דצריך לקיים נדרו ולבטל את המצוה דהרי אין עשה דקיום המצוה דוחה ל"ת ועשה, ואין לומר דבלאו קרא הו"א דא"א לנדר לגרום ביטול מצוה ולהכי צריך קרא דכי ידור נדר לומר דנדר חל לבטל המצוה, הא ליתא דמדברי הר"ן משמע דמסברא הוי ידעינן דנדר חל לבטל מצוה, דבתו"ד בענין מה דנדר חל על דבר מצוה ושבועה אינו חל, כתב וז"ל, דנדר בדין הוא שיחול על דבר מצוה, לפי שהוא אוסר על עצמו הנאת סוכה, שלשון נדר כך הוא, ואין מאכילין את האדם דבר האסור לו, אבל לשון שבועה היינו שלא אשב בסוכה ולא כל הימנו להפקיע עצמו ממצות סוכה שהוא מצווה בה, עכ"ד, משמע דלגבי נדר דאוסר החפץ עליו סברא הוא דלא שייך לומר ע"ז 'דלא כל הימנו להפקיע עצמו מחיוב המצוה', כי הנדר אינו איסור החל על הגברא אלא הוא איסור החל על החפצא, וממילא דגם לולי דגלי קרא כי ידור נדר לה' דנדר חל לבטל מצוה, הוי ידעינן מסברא דבכה"ג דאוסר עליו את המצוה בנדר חל עליו הנדר, ואי משום דיש כאן קיום מצ"ע הרי בנדר איכא עשה ול"ת, ואין עשה דוחה ל"ת ועשה, (ואמנם עיין באפיקי ים ח"א סי' ל"ג, אות ג', ודו"ק).

ואפ"ל בהקדם מ"ש הרה"ק מבלאזוב בצבי לצדיק בפרשתן לפרש מאה"כ איש כי ידור נדר לה', ותו"ד עפ"י קו' הראשונים הנ"ל מפני מה נדר חל על המצוה נימא עדל"ת וכו', ותירצו דנדר הו"ל עשה ול"ת. והנה נודע מחלוקת הראשונים בהא דאין עשה דוחה ל"ת ועשה אם הל"ת נעשה אלים טפי ע"י העשה שעמו ואינו נדחה כלל מפני עשה, או דהל"ת במקומה עומדת ועדיין ראוי

והנה בגמ' נדרים (דף ט"ז ע"ב) דרשינן איש כי ידור נדר לה', דנדר חל לבטל את המצוה, ופי' הר"ן דה"ק אפי' יש בנדרו ביטול מצוות השם לא יחל דברו, וכ"ה ברש"י ורא"ש שם, ולכן האומר קונם סוכה שאני עושה אף שיש בנדרו ביטול מצוות סוכה נדרו קיים ואסור בשיבת סוכה, ונודע בשערי תורה קו' הרשב"א (שם, ובתשו' ח"ג סי' שמ"ג) והחינוך (מצוה ל'), אמאי חל נדרו לבטל את המצוה, יבא עשה דסוכה וידחה ל"ת דנדרים, ותירצו דנדרים הוא בעשה ול"ת, דכתיב לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה ואין עשה דוחה ל"ת ועשה, עי"ש.

ומכבר נתקשיתי ביסוד קו' הראשונים הנ"ל איך נדר חל לבטל המצוה נימא עדל"ת, הלא בגמ' קרא קדרש דלכן כתיב איש כי ידור נדר לה' לומר שחל על דבר מצוה, וא"כ מה מקום להקשות דנימא עדל"ת, הלא להדיא גלי לן קרא דבזה לא אמרינן עדל"ת, והראוני שאמנם תירץ כן בנוב"י (יו"ד תנינא ריש סי' נ"ג).

שו"ר שכבר נתעורר בזה השעה"מ (פ"ג מהל' נדרים ה"ו) שכתב בסו"ד וז"ל, ויש לדקדק על קושית הרב החינוך ז"ל, דקושיא מעיקרא ליתא, שהרי בפ"ב דנדרים פרכינן אמתניתין דקתני אמר קונם סוכה שאני עושה וכו' בנדרים אסור בשבועות מותר, מאי שנא נדר דכתיב לה' דמשמע אפי' יש בנדרו ביטול מצות ה' וכו', ופירשו הרא"ש הר"ן והרשב"א דסברא הוא דלה' קאי אנדר דסליק מיניה משום דהוי מיתסר חפצא אנפשיה, וא"כ מה מקום להקשות עוד דליתי עשה דסוכה ודמצה ולידחי ל"ת דבל יחל מאחר דגזיה"כ הוא מדכתיב לה'.

וכתב השעה"מ דיש לישוב דבריהם לפי"מ שכתבו התוס' בזבחים (דף צ"ז ע"ב ד"ה ליתי עשה וכו') שהקשו מעין קושיא הלזו, דמאי פריך התם בגמ' דליתי עשה דאכילת פסחים ולדחי ל"ת דשבירת עצם ומסיק דאין עשה דול"ת שבמקדש, והקשו, דהא גזיה"כ הוא ועצם לא תשברו בו, ותירצו דהכי פריך דנגמר מהכא דאין עשה דול"ת, ואדילפת מכלאים בציצית לקולא לילף משבירת עצם לחומרא, ואהא משני דמהכא ליכא למילף משום דאין עשה דול"ת

וכיון דלא עשה מצוה היאך שייך בזה עדל"ת הרי לא עשה מצוה כלל, עי"ש.

מעתיה י"ל דזהו שאמה"כ איש כי ידור נדר לה' וגו' שהנדר חל גם על דבר מצוה וכו', ולכן אסור לעשות המצוה אשר נדר עליה שלא לעשותה, ואם עבר ועשה לוקה, וכ"ת אמאי לוקה נימא דאתי עשה ודחי לל"ת דנדר, ואף דגבי נדרים איכא עשה בהדי ל"ת מ"מ בדיעבד אם קיים העשה נימא דנדחה הל"ת, ע"ז אמר לא יחל דברו רצ"ל דהל"ת דלא יחל הרי הוא כמו העשה, והרי הוא ככל היוצא מפיו יעשה, היינו דכשם שהעשה דכל היוצא מפיו וכו' ודאי דאינו נדחה מפני העשה שמקיים, יען שעשה אינו דוחה עשה, א"כ ממילא הוא דהעשה שמקיים אינו עשה כלל דהו"ל מצהב"ע, לפיכך מהאי טעמא גם הל"ת דלא יחל וגו' אינו נדחה מפני העשה דהו"ל העשה מצהב"ע, ולכן הנדר חל על דבר מצוה כמ"ש כי ידור נדר לה', עכתו"ד, ודבריו שם נאמרו בקוצר מילין כמש"כ שם הוא עצמו והרחבנו הדברים.

ולפי דרכו י"ל באו"א קצת, דהנה הנוב"י שם תי' שיטת הריב"א והי"מ דסבירא להו דגם כאשר עבר על הל"ת והעשה לא הוי מצהב"ע, משום דהא דאין עשה דוחה ל"ת ועשה אינו מחמת הל"ת, אלא משום העשה שכנגדו דמאי אולמיה דהאי עשה מהאי עשה, לכך סברא הוא דשב ואל תעשה עדיף, וכ"ז לכתחילה דאמרינן ליה שב ואל תעשה, אבל אם עבר וקיים העשה ועבר על העשה השניה תו אמרינן איפכא מאי אולמיה דהאי עשה שעבר עליה מהאי עשה שקיים וחשבינן ליה כעבד מצוה וממילא דלא הוי מצהב"ע, עכתו"ד עי"ש.

והשתא א"ש מה שנתקשנו למ"ל קרא דנדר חל על דבר מצוה, הא בלא"ה ידעינן דאין עשה דוחה ל"ת ועשה, די"ל דאף אמנם דגם בלא קרא דכי ידור נדר לה' הוי ידעינן דנדר חל על דבר מצוה, והוי ידעינן דצריך לקיים נדרו ולבטל את המצוה כיון דאין עשה דוחה ל"ת ועשה, אך אכתי הו"א דעכ"פ אם עבר וקיים העשה ועבר על נדרו אינו לוקה, כשם שבכל עשה שכנגד עשה ול"ת שבדיעבד הל"ת נדחה ואינו לוקה, ע"ז

לידחות מפני עשה, והא דאין עדל"ת הוא מחמת העשה דמאי אולמא דהאי עשה מהאי עשה, ומקור הדבר בתוס' קידושין (דף ל"ד ע"א ד"ה מעקה) דהקשו במה דאמרו בגמ' דמעקה אבידה ושילוח הקן נשים חייבות בהו משום דהו"ל מ"ע שלא הזמן גרמא, דתיפוק"ל דבלא"ה מחייבי דבכולהו אית בהו לאו.

ותי' בשם י"מ דנפק"מ כשיהיה לאשה לקיים מצ"ע אשר דוחה חד מהנך ל"ת דמעקה אבידה ושילוח הקן, דאי הו"א דנשים פטורות מעשה דלאו הזמן גרמא, והו"ל מעקה אבידה ושילוח הקן ל"ת גרידא, א"כ הוי מצי לקיים המצ"ע וידחה ל"ת דמעקה אבידה ושילוח הקן דאתי עשה ודחי ל"ת, אבל כיון שהן חייבות בעשה דלאו הזמן גרמא, ממילא הו"ל מעקה אבידה ושילוח הקן עשה ול"ת, א"כ לא יבוא עשה אחר וידחנו דאין עשה דוחה ל"ת ועשה, הרי דס"ל להי"מ דאע"ג דאין עשה דוחה ל"ת ועשה, מ"מ אין הלאו שיש עמו עשה מתחזק מחמת העשה, ולכן בכה"ג שלא שייך העשה הרי הל"ת נדחה מפני עשה זו, וכמו"כ לגבי נשים במ"ע שהז"ג אין הל"ת אלים אלא הו"ל הל"ת כשאר ל"ת דעשה דוחה אותם, ומהאי טעמא נמי אם עבר וקיים העשה ועבר על הל"ת ועשה אינו לוקה, דהלאו כמאן דליתיה כיון שנדחה מפני העשה, וכ"ה שיטת הריב"א בתוס' חולין (דף קמ"א ע"א).

אמנם הר"ר יוסף מאר"י בתוס' (קידושין שם) נחלק עליהם, וס"ל דל"ת שיש עמו עשה גם הל"ת עצמו אלים ולא נדחה מקמיה עשה, וה"נ גבי נשים במ"ע שלא הז"ג כאבידה ומעקה ושילוח הקן, אף אילו נשים לא היו מצוות על העשה מ"מ לא היה העשה דוחה לל"ת, כיון דל"ת דאיכא בהדי עשה נעשה אלים טפי ולא נדחה מפני עשה, וכ"ה שיטת התוס' בפסחים (דף מ"ז ע"ב, ד"ה כתישה).

והנה בנוב"י (מהדו"ק או"ח סי' קל"ה, בתשו' חתנו) הקשה על שי' הריב"א והי"מ האיך נימא דכשקיים העשה ועבר על הל"ת ועשה אינו לוקה משום דהל"ת נדחה מפני העשה, הרי סו"ס כיון דאין עשה דוחה ל"ת ועשה א"כ כאשר מקיים העשה הו"ל מצהב"ע דלא הוי מצוה כלל,

קמ"ל קרא דהכא גזיה"כ דאין הל"ת נדחה כלל, ודו"ק, ושמחתי דשוב הראוני דיסוד הדברים הלא הם כתובים בנובי"ת (יו"ד סי' נ"ג) הנ"ל שכתב דאף דהרמב"ם ס"ל כריב"א מ"מ כתב דבקיים מצוה ועבר על נדרו לוקה, דכאן גלי רחמנא דלא נימא כסברת הריב"א אלא ילקה, עי"ש.

והנה יש לפלפל בשיטת הי"מ והריב"א דגם היכי דאיכא עשה ול"ת, לא נעשה הל"ת אלים משאר ל"ת ולכן נדחה ע"י העשה שכנגדה, והא דאין עשה דול"ת ועשה משום דמאי אולמא וכו', דלכאו' לפי"ז היה ראוי לומר שהרשות בידו לקיים איזה עשה שרוצה, דהרי כיון דהל"ת כמאן דליתא כי נדחה מפני העשה, נמצא דלא נשאר אלא ב' מ"ע זה לעומת זה, וכן כתב הפמ"ג בשושנת העמקים (סוף כלל ג').

וביתר שאת יש לעורר, דהנה ברמב"ם (הל' יבום וחליצה פ"ו ה"י) מבואר דעשה דיבום דוחה איסור עשה, עי"ש, וכתבו המפו' דסברתו הוא כיון דעשה דיבום הוי עשה בקו"ע וערוה שהוא איסור עשה הוי עשה בשב ואל תעשה, והסברא נותנת דעדיף שיקיים העשה שהוא בקו"ע משיקיים העשה שהוא רק בשוא"ת, ובפרט לדברי הרמב"ן (פר' יתרו) הנודעים דמעלת מ"ע על הל"ת משום דהפעולה בקו"ע מורה יותר על בחי' אהבה, וא"כ גם בעשה בקו"ע יש לו מעלה זו לעומת עשה בשוא"ת. עי' בזה בבית מאיר (אבהע"ז סי' קע"ד סק"א) שביאר כן דברי הרמב"ם והביא כן מדברי הפני יהושע בכתובות (דף מ' ע"א ע"ד התוס' שם ד"ה וליתי), וציין לדברי המל"מ בהל' נערה בתולה פ"א ה"ה ד"ה עוד ראיתי השני שהביא מדברי הרשב"א בכתובות שם שכתב ג"כ כן, וכן ביאר בקונ"א בשאג"א (סי' ל"ג), גם הפרמ"ג בספריו האריך הרבה בדברי הפנ"י הללו עי' שושנת העמקים (בפתיחה ובסוף כלל ג', וכלל ח') ובפורת יוסף (בפתיחה כלל א' ובכתובות שם) [ואף דקי"ל דאמרינן מאי אולמא דהאי עשה מהאי עשה (עי' פסחים דף נ"ט ע"א), וכן עורר ההפלאה בכתובות שם על הפנ"י, וכן בקונ"א בשאג"א שם, מ"מ כבר כתבו המפו' ליישב קו' זו בכמה דרכים, עי' ברוך טעם (בדיני עדל"ת בדין השלישי פרק א' ובכמ"ק), ועי' בכל המצויין בספר המפתח על

הרמב"ם בהל' יבום וחליצה שם, ואכמל"ב. ועכ"פ כיון דעשה בקו"ע עדיף משאר עשה בשוא"ת היה לנו לומר דגם היכי דאיכא עול"ת תהא העשה דוחה את העשה או עכ"פ דרשאי לקיים איזה מ"ע שרוצה, דהרי כאמור לשי' הריב"א הל"ת נדחה והעשה שהוא בקו"ע עדיף מן העשה שהוא בשוא"ת, ומהיכי תיתי דנימא שאינו רשאי לקיים העשה כשיש כנגדה עשה ול"ת.

ובהכרח צ"ל דלפי שיטת הריב"א וי"מ דין עדל"ת הו"ל בגדר דחווה, והיינו דהל"ת נשאר במקומה אלא שהמ"ע דוחה אותה, וכל כה"ג דהוי דחווה בעינן למיהדר למנוע מלדחותה כענין שאמרו דטומאה דחווה בציבור ביומא (דף ו' ע"ב), ועל כן אין לומר דכיון דעשה דוחה ל"ת רשאי לכתחילה לקיים העשה וכנ"ל, דהלא כאשר מקיים העשה שעם הל"ת אינו דוחה ל"ת, ואילו בקיום העשה המתנגד לעשה ול"ת, דחי ל"ת, לכך תינח היכי דאין מ"ע בהדי הל"ת דחי לה עשה לל"ת, אבל במקום דאיכא גם מ"ע בהדי הל"ת שוב אינו רשאי לקיים העשה שכנגדה ולדחות לל"ת ועשה, דהרי צריך לעשות כל טצדקי דלא תדחי עשה לל"ת, שהרי אינו אלא בגדר דחווה, וכיון דהו"ל ב' מ"ע זה לעומת זה צריך לקיים העשה דבהדי ל"ת ולמנוע דחיית הל"ת, ולא לקיים העשה דדוחה לל"ת, דהיכא דאיכא למנוע דחיית ל"ת מהדרינן למיעבד הכי, ודו"ק.

נמצא מעתה דסברת הריב"א והי"מ נכונה רק אי נימא דעשה דוחה ל"ת הו"ל בגדר דחווה, אבל אי נימא דעדל"ת הו"ל בגדר הותרה תו א"א לומר כן, דהרי א"ה בגדר הותרה אין צריך למיהדר למנוע דחיית ל"ת, והדק"ל דבעשה שהוא נגד עשה ול"ת יהא רשאי לקיים איזה מ"ע שרוצה, ועכצ"ל לפי"ז דאי עדל"ת הו"ל בגדר הותרה לא שייך לומר דגם בעול"ת הל"ת נדחה, אלא דבעול"ת גם הל"ת נעשה אלים, ולכך אינו רשאי לקיים העשה ולדחות העשה ול"ת, דכל כה"ג דאיכא עשה בהדי הל"ת הל"ת עצמה מתחזק ואינו נדחה וכדעת הר"י מא"י, ודו"ק.

היוצלמ"ז מזה, דאי עדל"ת הו"ל בגדר דחווה, שפיר י"ל כסברת הריב"א והי"מ דגם היכי דאיכא עשה ול"ת מ"מ הל"ת נדחה, ומ"מ אין עשה דוחה

נאמרה, ובזה הפירוש שפירשנו יסיר מלבך ספק גדול שמסתפקין בו בנ"א ושואלין עליו, והוא, שאומרין מאחר שאנו יודעים שאזהרת לאו קשה מציווי עשה, היאך יבא עשה וידחה האזהרה של לאו שהוא חמורה ממנו, ומדרך הידוע שהחמור דוחה הקל וכו', והתשובה הוא מה שהקדמנו שהאזהרה של לאו כך נאמרה מיוחדת כי הציווי של עשה תנאי הוא בה, וכן אחז"ל מחלליה מות יומת וביום השבת שני כבשים וגו' שניהן בדיבור אחד נאמרו, ערות אשת אחיך וגו' ויבמה יבוא עליה שניהן בדיבור אחד נאמרו, מה שא"א לבו"ד לומר שנא' אחת דבר אלקים שתים זו שמענו, הבן דבר זה ושמור אותו כי הוא ספק גדול והרי גלינו אותו וכו' עכ"ד, [ודבריו מכוונים להא דאמרו במד"ר (שמות פכ"ח ס"ד) עה"פ וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר, שהוא עושה את הכל בב"א, ממית ומחיה בב"א, מכה ורופא בב"א וכו', וכן דיבור זכור את יום השבת לקדשו ואומר וביום השבת שני כבשים בני שנה, דבור ערות אשת אחיך לא תגלה כי ישבו אחים יחדו, וכולן אמרן בב"א הוי וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר, (וכ"ה במכילתא פר' יתרו עה"פ זכור את יום השבת, ובספרי פר' תצא עה"פ גדילים תעשה לד)]. ועכ"פ דלדבריו הא דעדל"ת היינו משום דמעיקרא דמילתא נאמרה הל"ת רק בתנאי שלא יעמוד נגדה מ"ע, ולפי"ז פשוט הדבר דהא דעדל"ת הו"ל בגדר היתר גמור, (וכבר הביאו האחרונים דבר זה בשם בעל הליכות עולם, והוא בשער ד' עי"ש, אלא שכבר קדמו ר"נ גאון בכל זה).

ואמרנו מכבר דלפי"ד הר"נ גאון נמצא דדין עדל"ת א"ה הותרה או דחווה, תליא בפלוגתת ר"ע ור"י (חגיגה דף ו' ע"ב, זבחים דף קט"ו ע"ב), דלר"ע כללות ופרטות נאמרו בסיני ונשנו באוה"מ וכו', ולר"י כללות נאמרו בסיני ופרטות באוה"מ מועד, דאי נימא דכו"פ נאמרו בסיני הרי שכל המצוות כולן ניתנו לבנ"י בבת א' והיינו כנ"ל דמחלליה מות יומת וביום השבת שני כבשים וגו' בדיבור אחד נאמרו, וא"כ מסתבר דהל"ת נאמרו על תנאי וכו"ל, וממילא דהו"ל בגדר הותרה. משא"כ אי נימא דרק כללות נאמרו בסיני ופרטות באוה"ל מועד הרי שלא נאמרו כל

לתו"ע כי לכתחילה אין רשאי לדחותה דבעינן למיהדר דלא לדחויי לל"ת, משא"כ אם הא דעדל"ת הוי בגדר הותרה, בהכרח דבכה"ג שיש עשה כנגד עשה ול"ת אין הל"ת נדחה כלל כדעת הר"י מא"י, ודו"ק.

וכעי"ז באו"א כתב בחמודי צבי (פר' תצא), ותו"ד עפימ"ש במעשי למלך (פ"א מהל' בית הבחירה אות כ"ד) שהקשה לשיטת הריב"א דגם בעול"ת הלאו נדחה מפני העשה שכנגדה, א"כ נימא הואיל ואשתרי הל"ת דאתי עשה ודחי לה אישתרי נמי העשה, ויהא עשה דול"ת ועשה, דתינח לשיטת הר"י מאר"י דהלאו עצמו נעשה אלים ואינו נדחה מפני העשה, לא שייך לומר הואיל ואשתרי אשתרי, אך להריב"א דהלאו נדחה קשה כנ"ל, וכתב דלא אמרינן הואיל ואשתרי אלא היכא דהאיסור הראשון הו"ל בגדר הותרה, כדס"ל לאביי בזבחים (דף ל"ב ע"ב) עי"ש, אבל בהא דעדל"ת דהוי רק בגדר דחווה לא אמרינן הואיל ואשתרי אשתרי.

ועפי"ז כתב שם דלפי"ז י"ל דבהאי סברא פליגי הריב"א והר"י מאר"י, דהר"י מאר"י נקט דעדל"ת הו"ל בגדר הותרה, לכן עכצ"ל דהלאו נעשה אלים ואינו נדחה, דאי לאו הכי גם העשה היה נדחה דהואיל ואשתרי אשתרי, והריב"א ס"ל דהא דעדל"ת הוא בגדר דחווה לכך אין הכרח לומר דהלאו נעשה אלים, דהא דלא אמרינן הואיל ואשתרי אשתרי כיון דאינו היתר אלא דחווה, עכ"ד עי"ש.

והנה כבר הארכנו במק"א במה שדנו האחרונים אי עדל"ת הו"ל בגדר דחווה או הותרה, ובמ"ש כ"ק אאמו"ר זצללה"ה בדברי יציב (או"ח סי' ז), משו"ת ברית אברהם דתליא בפלוגתת הפוסקים בהא דהיכי דאפשר לקיים שניהם אין עדל"ת אם הוי מה"ת או רק מדרבנן, דאם מה"ת דוחה בכל גוונא בוודאי דהותרה עי"ש.

והבאנו מ"ש בהגהות רב נסים גאון הנדפס עה"ג בשבת (דף קל"ג ע"א) שבתו"ד כתב וז"ל, ואמרו חכמים שדבר זה עיקר הוא שנסמוך עליו כי כל אזהרה שאין עמה כרת כך הוא דרכה שבעת שאירע חיוב מ"ע נדחה האזהרה שהוא ל"ת ונקיים הציווי שהוא עשה ותבוא מ"ע ותדחה ל"ת, כי האזהרה של לאו על זה התנאי

שפגם יעקב במה ששלח תק"ן בהמות דורון לעשיו, דלא היה לו לחשוש שמא חטא במה שלקח הבכורה והברכות שלא כדין כי היה אונאה במכירה זו, דזה אינו, משום דעשיו היה לו במכירת הבכורה ריווח גדול וממילא דלא היה בה שום חשש אונאה, דכאשר לא יטול חלק כפול בירושה לא יצטרך לפרוע פי שנים בחובת הגלות, והיינו דאר"י ירושה היא מאבותינו, דאע"ג דלא הלך אברהם אבינו אלא לארכה זכה בה דלחלק לא צריך קרא, ולפי"ז דאין צריך קרא לחלק שפיר דרשינן התורה בכלל ופרט, והיינו דהפרט היא פי' הכלל וכמ"ד דכללות ניתנו בסיני ופרטות באוה"מ, ולפי"ז לא אמרינן דהכל בדיבור אחד נאמר, וא"כ ליתא להא דהל"ת נאמרו על תנאי, נמצא דהא דעדל"ת הו"ל בגדר דחוויה.

מעתה דעדל"ת הו"ל בגדר דחוויה, י"ל דגם בעשה ול"ת לא נעשה הל"ת אלימ, דהא דאין עשה דוחה ל"ת ועשה ואינו רשאי לקיים העשה היינו משום דהו"ל רק בגדר דחוויה, אבל אם עבר וקיים העשה ועבר על העשה ול"ת בדיעבד שפיר נדחה הל"ת וקיים מצוה, וכמ"ש הנוב"י דשוב אמרינן גם לאידך גיסא מאי אולמא דהאי עשה וכו', וא"כ הו"א דהיכי דנדר על דבר מצוה אם קיים המצוה ועבר על העשה ול"ת אינו לוקה דהרי בדיעבד נדחה הל"ת מפני העשה, לכן הסמיך הכתוב איש כי ידור נדר לה', להורות שהנדר חל אפי' על דבר מצוה, והיינו דאף דבעלמא אמרינן בדיעבד שנדחה הל"ת מפני עשה, מ"מ כאן גזיה"כ הוא דאפי' בדיעבד לא יצא חובת העשה, וממילא דלוקה על הל"ת, ודו"ק.

מצוות התורה בפעם א', וא"כ לא שייך לומר האי סברא דכיון שנאמרו הכל ביחד הו"ל כאילו הל"ת נאמרה בתנאי וכו', דהרי באמת לא נאמרו הכל בפעם א', וי"ל דרק אח"כ נאמר להם הא דעדל"ת, ומינה דהו"ל בגדר דחוויה ודו"ק.

וביש"מ (פר' בהר) ביאר בטו"ט במה שנחלקו ר"י ור"ע אי כללות ופרטות נאמרו בסיני וכו', דלכאור' איזהו נפק"מ הוא מתי נאמרו הפרטות ומאי דהוה הוה, וביאר דאיכא בזה נפקותא רבתי דבכך אזלי שיטתייהו במאי דאיפלוגי בעלמא דלר"י דרשינן התורה בכלל ופרט, ולר"ע בריבוי ומיעוט, דהנה רש"י בכמה דוכתי בש"ס (עיין שבועות שם) ביאר דמאן דדריש כלל ופרט ס"ל דהפרט בא לפרש את הכלל, ולכן הכלל הוא דווקא כעין הפרט, משא"כ מ"ד דדרש בריבוי ומיעוט ס"ל דאין הפרט בא לפרש את הכלל אלא למעט מקצת מן הריבוי דלאו בכל גוונא אמרינן לכלל קמא, עי"ש, לכך רבי ישמעאל דס"ל דכללות נאמרו בסיני ופרטות באוה"מ, היינו דבסיני נאמר להם עיקרי המצוות בקצרה בלא פירוש ואח"כ באוה"מ שוב נתפרש להם באר היטב, ומהאי טעמא דריש ר"י כלל ופרט דהיינו דהפרט פירושו של הכלל הוא, משא"כ רבי עקיבא דדרש ריבוי ומיעוט ס"ל דגם הפרטות נאמרו בסיני דמהיכי תיתי לחלק בין כלל לפרט הרי אין הפרט פירושו של הכלל הוא אלא דבא למעט דבר אחד, ובאשר לכך דרש ריבוי ומיעוט עי"ש הדברים באריכות.

ע"פ הדברים האלה יבואר המשך הפרשיות, דכיון דאמה"כ אלה תעשו לה' במועדיכם, והיינו שנצטוו להביא תק"ן מוספין כדי לתקן מה

תוכן ה'תורה' שאמור כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

בעת השוה"ט דליל שב"ק פר' מטות העעל"ט

בקמץ, ג' בפתח הכא לא יחל דברו, ואידך בתהלים (קל, ז) יחל ישראל אל ה' כי עם ה' החסד והרבה עמו פדות, ועוד שם (קלא, ג) יחל ישראל אל ה' מעתה ועד עולם, ותרין בקמץ האחד בשופטים (י, יח) מי האיש אשר יחל להלחם בבני עמון, ואידך נמי שם (יג, ה) והוא יחל להושיע את

בתוה"ק בפרשתן (במדבר ל, ב-ג) וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה ה', איש כי ידור נדר לה' או השבע שבועה לאסור איסר על נפשו לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה.

במסורה אי' ה"פ נאמר יחל, תלת בפתח ותרין

ישראל מיד פלשתים, וצ"ב.

ואפ"ל עפ"י מה דאי' בשו"ע או"ח (סי' תקס"ה ס"ו) המתענה ומפרסם עצמו לאחרים להשתבח שהוא מתענה, הוא נענש על כך. והוא מדברי התשב"ץ שהובא בבית יוסף דהכי הוא בירושלמי מס' חגיגה עי"ש, ובמג"א (סק"ז) דמדת חסידות דגם כאשר אינו מפרסם אלא ששואלין אותו יענה ויאמר שאינו מתענה, כדאי' בב"מ (דף כ"ג ע"ב) במילי דעבידי רבנן דמשנו במלייהו, במסכת, ופרש"י שאם ישאלוהו אם למד מסכתא יאמר שלא למד ומדת ענוה היא, עי"ש, וכן מצינו (כתובות דף ע"ז ע"ב) דכאשר שאל רשב"י את ריב"ל נראתה הקשת בימך אמר ליה הן, וא"ל אם כן אי אתה בר ליואי. ואמרו בגמ', ולא היא דלא הואי מידי, אלא סבר לא אחזיק טיבותא לנפשאי עי"ש. ובכף החיים ציין לדברי מהרח"ו ז"ל (שער הקדושה ח"ב שער ד') דהוראת מעשיו לבריות לא די שאינו מקבל שכר אלא שנידון בגיהנם וכו', ואם יכול האדם שיעשה כל דרכיו לשם שמים ולא יפרש לבריות אפילו אחת מהם שכרו כפול ומכופל יעו"ש. ובראשית חכמה (שער התשובה סוף פ"ו) וכן המסתיר מעשיו הטובים מבני אדם שכרו יהא נסתר מבעלי הדין וכו' עי"ש, והיינו דהמפרסם מעשיו הטובים בודקים בפנקסו ומעורר עליו מקטרגים בשמים, ובספה"ק המליצו על כך ברמז אמז"ל בסנהדרין (דף צ"ב ע"א) בית אפל אין פותחין בו חלונות לראות נגעו, והבן.

ואמנם כתב המשנ"ב (ס"ק י"ד) דפשוט הוא שכל זה בסתם תענית שאדם מקבל על עצמו, אבל בתעניתים הקבועין והוא במקום שמקילין בו המון, מצוה לפרסם שמתענה כדי שילמדו ממנו, עי"ש. וכ"כ בכף החיים (סקל"ה) בשם הלכות קטנות (ח"ב סי' קמ"ב) דדוקא כשמתענה לתקן את נפשו בינו לבין קונו על זה נאמר והצנע לכת וכו', ואפילו לבני ביתו יעלים אם אפשר, אבל המתענה משום תשובה על עבירות שקדמוהו ונודעו לרבים טוב הוא שיראה להם תשובתו כדי שלא יחשדוהו שעודנו מחזיק ברשעתו וכדי שממנו יראו וילמדו לעשות הצריכים תשובה.

הרי דאע"פ דהאדם לעצמו טוב לו שיעשה כל

מעשיו בהסתר ובהצנע לכת, מ"מ כאשר יכול להשפיע לאחרים שממנו ילמדו וכן יעשו לעבוד את השי"ת בתורה ומעשים טובים וכדו', טוב וראוי שלא יסתכל על טובת נפשו אלא יעשה לש"ש בפרסום כדי להרבות עושי מצוה.

וי"ל דע"ז רמז המסורה, די"ל דנקודת הקמץ רומז שצריך לקמוץ פיו ולהסתיר מעשיו, ונקודות הפתח מורה להיפך שראוי לפתוח פיו ע"ד הכתוב (משלי לא, ח) פתח פיך לאילם, וז"ש איש ידור נדר לה' או השבע שבועה וגו', דכאשר האדם יקבל על עצמו לעבוד את השי"ת הן בקו"ע בתורה ובמצוות וכו', והן בשוא"ת לקדש עצמו בפרישות לעשות גדר וסייג וכו', או אז לא יחל דברו רצ"ל שלא יפרסם את הדבר מה שקיבל על עצמו דבר מצוה, כי על ידי כן לא רק שיאבד שכרו אלא עוד ייענש, ולכן יעלים ויסתיר פעולתו עד כמה שבידו, כי רק בהיות עבודת האדם בהצנע לכת יכול להכניע את הקליפות וממילא להשפיל כח אוה"ע, כי מעלת וגדלות בני ישראל כלפי אוה"ע שהמה ענוים ושפלי רוח, ובכך מעלתם ותפארתם כמאה"כ (דברים ז, ו-ז) כי עם קדוש אתה לה"א בכך בחר ה"א להיות לו לעם סגלה מכל העמים אשר על פני האדמה, לא מרבכם מכל העמים חשק ה' בכם ויבחר בכם כי אתם המעט מכל העמים וכפרש"י שם, ולכן רק כאשר יעשה האדם את עבודתו הקדושה בתורה ומצוות בענוה והצנע לכת יכול להכניע את אוה"ע, ואז ה"ה בבחי' מי האיש אשר יחל להלחם בבני עמון, וכן והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים, וכאמור כי הגוים המה בעלי גאה וגאון ותועבת ה' כל גבה לב.

אכן אימתי ראוי והגון לפרסם הדברים בבחי' מפרסמין עושי מצוה, כאשר ככל היוצא מפיו יעשה רצ"ל שאם אחרים ילמדו הימנו לעשות כמותו, (ע"ד גדול מעשה יותר מן העושה), או אז שפיר טוב לו לפרסם הנדר, כי מתוך כך יתרבה כבוד שמים, וז"ש לא יחל דברו להשמיע ולהודיע מעשיו, אלא באופן אשר מתוך ככל היוצא פיו יעשה וכאמור שיהא בכך רושם לגרום לאחרים לעשות, וז"ש יחל ישראל אל ה' בנקודות פתח שאז יפתח פיו כאשר עי"ז ידעו רבים כי עם ה'

עמודים הללו מכוונים לעומת שלוש העבירות החמורות ע"ז גילוי עריות ושפיכות דמים (ראה דרך חיים למהר"ל, פרק ראשון, וכבר האריך בזה כ"ק אאמו"ר בכמה מקומות בעומק הדברים).

והנה פרשת מטות נאמר בה הציווי למשה רבינו (במדבר כה, יז-יח) צרור את המדינים והכיתם אותם, כי צוררים הם לכם בנכליהם אשר נכלו לכם על דבר פעור וגו', דנצטוו לתקן מה שחטאו בעת בלעם ולבטל יצרא דעריות דהוא מצד החסד של הקליפה, שהוא לעומת אברהם אבינו עמוד החסד של הקדושה, (עיין שפ"ח רעד"ר פר' לך, מאמר ו', אות ה-ו), ולכן שבת זו מכוון נגד חג הפסח שהוא כנגד אברהם אבינו, ובשנה רגילה שקוראים בו פרשת פנחס אשר נאמר בה קנאותיה דפנחס קנאה, וכן מוספי המועדים אשר בראש כל מועדות נשאת פסח.

שב"ק פר' מסעי מכוון כנגד יצחק אבינו עמוד העבודה, בחי' עבודה הוא כנגד שפיכות דמים, דכהגדו בקדושה שחיטת והקרבת הקרבנות בבית המקדש, ולכן בפרשת מסעי מפורש פרשת ערי מקלט שם יגלו כל הרוצח נפש בשגגה, לביטול יצה"ר דשפיכת דמים. והוא בבחי' חג השבועות שהוא נגד יצחק אבינו.

ושב"ק פר' דברים הוא כנגד יעקב אבינו ע"ה אשר הוא עמוד התורה בחי' תפארת כנודע (ראה זוה"ק פר' תולדות, דף קמ"ו ע"ב), עמוד התורה מכוון כנגד קליפת עבודה זרה, כי התורה הק' הוא שורש האמונה והקדושה (ועי' נועם אלימלך, ריש פר' יתרו). ואמרו חז"ל (שמו"ר לח, ד) אין דברים אלא דברי תורה. ולכן הוא נגד חג הסוכות שהוא בחי' יעקב, והבן.

תוכן ה'תורה' שאמר כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א בעת השוה"ט דעתיקא קדישא פר' מטות העעל"ט

וזל"ק, כי הנה השורש העיקרי הוא לאדם לאחוז בתשובה כי הוא מדריגה גדולה כמאמז"ל (ברכות דף ל"ד ע"ב) מקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד שם, ובפרט בדורות הללו כולם נקראים בעלי תשובה כי כן שמעתי מצדיק אחד ראש הדור זצוק"ל [ולהלן בהמשך

החסד והרבה עמו פדות, והוא יפדה את ישראל מכל עונתיו, וכאמור דכאשר ילמדו ממנו להתעורר בתשובה ראוי שידבר ויפרסם מעשיו, והמשורר האלקי בפרק הבא מפרש באר היטב, שיר המעלות לדוד ה' לא גבה לבי ולא רמו עיני ולא הלכתי בגדלות ובנפלאות ממני, כי בהיותי מדבר ומפרסם מעשי הטובים לא התכוונתי ח"ו להתגאות וכו', אם לא שויתי ודוממתי נפשי כגמל עלי אמו כגמל עלי נפשי, עכ"ז אמסור נפשי לפרסם פעולתי כי מתוך כך יחל ישראל אל ה' מעתה ועד עולם, ויהא ש"ש מתקדש בעולם, והבן.

***

בשער יששכר (מאמרי תמוז אב מאמר בין המצרים אות י"א) דמקובל בידינו בשם הקדוש הרבי מלובלין זי"ע אשר כל דבריו ברוה"ק כי אלו הג' שבתות בין המצרים הם כנגד ג' רגלים פסח שבועות וסוכות עכתד"ה, ועי"ש מש"כ בזה. והנה ברוב השנים שבת הראשון בימי המצרים הוא פר' פנחס דמפורש שם כל המועדים. ובשנה זו דהג' שבתות הם פרשיות מטות מסעי ודברים, יתכן לרמז עפי"ד הטור (אורח חיים, סי' תי"ז) דשלושה רגלים מכוונים כנגד אברהם יצחק ויעקב, פסח כנגד אברהם, דכתיב (בראשית יח, ו) לושי ועשי עוגות והיה זה בפסח, שבועות כנגד יצחק שקול שופר דמתן תורה היה מאילו של יצחק, וסוכות כנגד יעקב דכתיב ביה (שם לג, יז) ולמקנהו עשה סוכות.

והנה בזוה"ק איתא (פר' לך, דף צ"ו ע"א) דג' אבות העולם המה מכוונים כנגד ג' עמודי העולם שעליהם העולם עומד, אברהם עמוד החסד, יצחק עמוד העבודה ויעקב עמוד התורה, שלשה

בתוה"ק בפרשתו וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה ה', איש כי ידר נדר לה' או השבע שבועה לאסור איסור על נפשו כל היוצא מפיו יעשה.

אפשר לרמז עפימ"ש בספה"ק מאור ושמש בפרשתו, דפרשתא דא מורה על ענין התשובה,

שכבר חטא הותרה לו לחטא עוד ח"ו, דמי שאכל שום וריחו נודף יחזור ויאכל ויהיה ריחו נודף יותר ח"ו (ברכות דף נ"א ע"א), רק על זה שייך ציווי, שאחר שנתחרט ושוב איננו מורד שיתודה בפה, ועל זה ציותה התורה באמת, עי"ש דברי קדשו.

והנה החיד"א במדבר קדמות (מערכת תי"ו, אות כא; יוסף תהלות, קאפיטל קג, פסוק ג) הביא קו' המפוי' דלכאו' האיך יתכן שהיודי יבטל את מעשה החטא, הרי קיי"ל (קידושין דף נ"ט ע"א) דמעשה מוציא מיד מעשה ואין דיבור מוציא מיד מעשה דלא אתי דיבור ומבטל מעשה, וא"כ מה התועלת בענין הוידוי, אחר שבעוונותיו הרבה במעשי חטא ופשע רח"ל, וכתב דעל כן צריך האדם להתענות בעינוי הגוף כי בכך יוכל לבטל המעשה שעשה דלא סגי בוידוי דברים בלבד, יעו"ש.

ואמנם בדרשות מערכי לב (לבעל החקרי לב, ח"א, דרוש ע"א, וכ"ה בקול יהודה להרי"ח מסלתון, דרוש ו' לתשובה) כתבו במעלת התשובה עפי"מ דאמרו חז"ל (שבת דף קי"ט ע"ב) מנין שהדיבור כמעשה שנא' (תהלים לג, ו) בדבר ה' שמים נעשו, הרי דלגבי הקב"ה הדיבור נחשב כמעשה גמור, ועל דרך זה כאשר האדם מתחרט על מעשיו ומתוודה על מעלליו כראוי, השי"ת ברוב רחמיו וחסדיו מחשיב לו שיהא דיבורו נחשב כמעשה, והו"ל כמעשה המוציא מידי מעשה, וזה מעלת וכח הוידוי שעצם דיבורו הו"ל מעשה גמור שמבטל על ידה מעשה העבירה.

ועפי"ז פירש את דבר הכתוב (הושע יד, ב) שובה ישראל עד ה' אלוקיך כי כשלת בעוניך, דהוכיחם הנביא ששיבו להשי"ת ויועיל להם לכפר על כל חטא ופשע, ואל תאמרו דהיאך יועיל הדיבור בעלמא לעקור ולבטל את מעשה העבירה, אלא קחו עמכם דברים דברי וידוי ובכך תבטל החטא והעון, שכן ושובו אל ה' דאותו הדיבור מתעלה להיות כדבר ה' שאצלו ית"ש הדיבור כמעשה, ועל כן בוודאי יועיל הוידוי כמו מעשה גמור המוציא מידי מעשה, עי"ש.

ואמרתי מכבר להמתיק הדברים, עפימ"ד בגמ' תמורה (דף ג' ע"א) דכל ל"ת בתורה עשה בה מעשה לוקה לא עשה בה מעשה פטור, חוץ מנשבע ומימר ומקלל וכו' (ושם בע"ב) א"ל רבי

דבריו הק', הביא 'וכמדומה שכן הוא בספר נועם אלימלך']. ואם האדם עושה תשובה באמת ואוחז בשורש התשובה בתשובה עילאה כמו שמצינו בספרי הקודש, הוא במדריגת ותגזור אומר ויקם לך (איוב כב, כח), הקב"ה גוזר והוא מבטל בדיבורו אפילו בלא תפילה רק מה שמוציא מפיו כן יקום.

וזה איש כי ידור נדר לה', נדר הוא לשון נו"ן דר, פירוש שמקשר את עצמו בנו"ן שערי תשובה, או השבע שבועה פירוש לשון שבע פעמים שבע שהוא מ"ט, רצה לומר מ"ט שערי תשובה. ואומר הכתוב לא יחל דברו, פירוש איש כזה לא יתפלל בדברו בדרך תפילה ובתחנונים אם צריך לאיזה דבר, יחל הוא לשון ויחל משה (שמות לב, יא) שהוא לשון תפילה, רק ככל היוצא מפיו יעשה, פירוש כאשר יאמר ויגזור בפיו כן יתקיים, עכתוד"ק. ודברות הצדיק כפטיש יפוצץ סלע, ובכל דיבור ודיבור יש להוסיף ולפרש עוד ועוד.

ואפ"ל בהקדם מ"ש הרמב"ם בסידור מצוות העשה (בספר המצוות מ"ע ע"ג) שצונו להתודות על החטאים והעונות שחטאנו לפני הא'ל יתעלה ולאמר אותם עם התשובה וכו'. וכתב בספה"ק ישמח משה (פר' נשא, עה"פ והתודו את חטאתם וגו') שנשאל ממשכיל אחד למה לא נכתב מצות תשובה בביאר בתורה, דהגם כי הוא נמנה למצות עשה, עיקר זה שנמנה הוא הוידוי שהוא מפורש בלשון צווי כמ"ש והתודו את חטאתם, וכן והתודה את אשר חטא עליו (ויקרא כד, ה) אבל התשובה שהוא החרטה ועזיבת החטא לא נמנה למצוה בפני עצמו, כמ"ש הרמב"ם דהמצוה היא שהשב יתודה, (וכ"כ בסהמ"צ של הרמב"ם מצוה ע"ג, ובסמ"ג עשין י"ו, ובספר החינוך להרא"ה סימן שס"ז), ולא הוזכר עיקר התשובה דהיינו החרטה ועזיבת החטא.

ותירץ הישמח משה זי"ע, דכיון דעיקר התשובה היא החרטה, שמתחרט על סירובו ומרדו כנגד מצות קונו ועזיבת החטא להלן, מעתה על איזה מהן תצוה התורה, אם על החרטה שיתחרט, ממה נפשך אחר שנתחרט, אין צריך להציווי דהא כבר נתחרט. ואם קודם שנתחרט, הרי הוא עומד במרדו ואיך שייך ציווי על המורד. ואם על עזיבת החטא, אין צריך להציווי דהא כבר מוזהר שלא יחטא, וכי משום

שמו כלומר אני אחר ולא אותו האיש שעשה אותן וכו' עי"ש, דהיינו כיון דע"ע הו"ל בבחי' חולין וכעת נחשב לקודש לכך הו"ל כפנים חדשות, וממילא דהוידוי הו"ל בגדר "בדיבורו עביד מעשה", ושפיר בדין דאתי מעשה ומבטל מעשה. ושור"ר שהדברים נכונים עפ"מ שכתב הגאון החיד"א (במדב"ק שם) בשם המפוי' לתרץ קו' הנ"ל היאך מועיל וידוי שהוא בדיבור בלבד, ע"פ המבואר בספה"ק דבעל תשובה נעשה כבריה חדשה, נמצא דדבורו הודוי גרם למעשה עצום ורב דנעשה בריה חדשה וממילא נתבטלו המעשים רעים, עכ"ד, (וראה עוד בדבש לפי מערכת ב"ת או"ב, אהבת דוד דרוש י"ג דף ק"ט טו"ד, ודרוש י"ז דף קמ"ד טו"ג) ולהאמור מובן היטב דכ"ז מפאת דחולין שנעשה קדשים הו"ל מין אחר וכנ"ל, ודו"ק.

ויפורש בזה המשך הכתוב שובה ישראל וגו' דכאמור הוכיחם הנביא ששיבו להשי"ת ויועיל להם לכפר על כל חטא ופשע, ועז"א קחו עמכם דברים להתוודות ודיבור זה יהא חשוב כמעשה לבטל מעשי החטא, ומוכח לה מהא דהלא ונשלמה פרים שפתינו רצ"ל דכשם שאמירה נחשה למעשה כיון שעושה מחולין קדשים, ה"נ דיבור הוידוי שבכך נעשה בריה חדשה הו"ל מעשה גמור, לכן בדין הוא שמועיל הוידוי גם להוציא ולבטל מעשים הלא טובים וכאמור.

עפי"ז יבואר מאה"כ וידבר משה אל ראשי המטות וגו' ע"ד מ"ש המאור ושמש דפרשתא דא מורה על ענין התשובה, וי"ל דרמז הכתוב דבכך שיתוודו על עוונותם יתכפר החטא, ועז"א לא יחל דברו, היינו שלא יזלזלו לומר כי אין בכח הדיבור לבטל מעשה, דלא כן הוא, שהרי ככל יוצא מפיו יעשה, כי כשם שבנודר להקריב בהמה זו בדיבורו מתהווה מעשה כי נעשה מחולין קדשים, ה"נ בוידוי מעומק הלב שבזה נהפך להיות כאיש אחר שלא היה כאן מקודם, וממילא דנחשב כמעשה לבטל כל מעשי העבירה, והבן.

יוחנן לתנא לא תתני מימר משום דבדיבורו עשה מעשה, ופרש"י דבדיבורו עושה מעשה שעושה מחולין קדשים, וביאר הגרי"ע (לקח טוב כלל ו' אות ב' ד"ה ודע דהא) עפימ"ד במכות (דף כ"ב ע"א) דהמנהיג בשור פסולי המוקדשין לוקה שהרי גוף אחד הוא ועשאו הכתוב כשני גופים, ופרש"י דהואיל והוא מקצת חולין שהרי מותר באכילה מחוץ לפתח אוה"מ ובמקצת הוא כקדשים דאסור בגיזה ועבודה, וכיון שיש בו ענין חולין וענין קדשים הו"ל הוא עצמו כשתי מינים והמנהיגו לוקה משום כלאים, הרי מבואר בזה דחולין וקדשים נחשבים כב' מינים שונים, לכן כשמקדיש חולין הרי עושהו בזה למין אחר ממה שהיה עד עתה ואין לך מעשה גדול מזה, וז"ש בדיבורו עושה מעשה שהרי נולד מין חדש שלא היה תחילה, עכ"ד.

ומעתה יבואר דשפיר בדין הוא שסגי בוידוי דברים לעקור מעשי החטאים, דכי היכא דהמימר אע"ג דהוי דיבור גרידא נחשב כעושה מעשה משום שעושה מחולין קדשים, כמו"כ הוידוי נחשב כמעשה, כיון דתחילה הו"ל החוטא כבהמה וכנודע בזה דברי האוחה"ק (ויקרא ח, ט) כי החוטא אין בחינתו בחינת אדם כמאה"כ (תהלים מט, כא) נמשל כבהמות נדמו, וכאשר חוזר בתשובה רוח היא באנוש ועולה ממדריגת בהמה למדריגת אדם, עי"ש, נמצא שהוידוי פועל עוד יותר מלעשות מחול קודש שהרי על ידה מתעלה להיות נחשב מעתה כאדם, וא"כ ק"ו הדברים דמה אם כשמקדיש בהמת חולין שאין בה קלקול וחסרון כלל הו"ל כמעשה כיון שקדשים הוי כמין אחר לגבי חולין, א"כ מכ"ש דכן הוא לגבי האדם אשר החטא פוגם בו ומקלקל מהותו להחשב כבהמה וע"י התשובה נעשה כבריה חדשה בבחי' אדם בוודאי דנחשב כמעשה גמור, ויומתק בזה לשון הרמב"ם בהל' תשובה (פ"ב ה"ד) דמדרכי התשובה להיות משנה

תוכן ה'תורה' שאמר כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א בעת השוה"ט בעידן רעוא דרעוין פר' מטות העעל"ט

מוחלין לו על עוונותיו לגמרי כדאי' ביומא (דף פ"ו ע"א) עבר על כריתות ומיתות בי"ד, תשובה תולה ומיתה ממרקת, וע"ז קמ"ל דאם בעשותו תשובה שומר שבת כהלכתו מהני תשובה שיהא נמחל לו לגמרי, עי"ש. והיינו דתשובה גרידא לא מהני שיהיו מוחלין לו לגמרי כי זקוק עדיין למרק עוונו ע"י יסורים או מיתה, ואמנם זכות שמירת שבת מהני דעל ידה נמחל לו לגמרי על כל עוונותיו, ופודה אותו מן הייסורים.

ומרן אדמו"ר זי"ע (שפע חיים רעד"ר פר' ויקהל, מאמר י, אות א) ביאר אמז"ל כל המשמר שבת כהלכתו, עפמ"ש"כ הרה"ק הרבי מלובלין זי"ע בזכרון זאת (פר' ויקהל, ד"ה לא תבערו) וז"ל הגם שמותר לשוב בתשובה שלימה בש"ק, לא לבער אש היצר בכל מושבותיכם, לעשות סיגופים ובכיות וצעקות גדולות ומשונות וכו', וכן שמעתי מהרב הג' מניקלשפורג ז"ל בהיותי אצלו בק"ק שינאווי, אילו שמרו ישראל שתי שבתות (שבת דף קי"ח ע"ב), פי' שישובו בשבת קודש, עי"ד קדושת שבת בא התעוררות לשוב בתשובה, ויגמרו התשובה בחול, אח"כ יהיה שבת הבא כולו קדוש, וזה שתי שבתות עכלה"ק.

וביאר מרן אדמו"ר זי"ע על פי דבה"ק, דהנה נודע מפי סופרים וספרים דעיקר שבת קודש ניתנה לעסוק בה בתורה עיי"ש, והנה איתא בסדר היום (סדר ר"ח אלול) וז"ל צד מוכרח התענית והתשובה וכו' ואע"פ שהיו ימים הנמנעים ממנו מהתענות בהם, ראוי לכל בעל תשובה בראותו מעשיו הרעים לומר אני אתענה בהם וכו' ואפילו שיכנסו בהם שבתות וי"ט וכו' (עי' שו"ע אורח חיים סי' רפ"ח, סעי' ג'), ומה לו לבקש שמחה מועדים ויו"ט יותר מזו שהוא שמחה גדולה ויתירה לנפשו העלובה והעגומה וכו', אתה רואה, הרואה חלום בשבת הזהירו אותו שיתענה וכו' (שם סי' ר"כ, סעי' ב'), עיי"ש דבה"ק דמבואר שיטתו דגם בשבת מותר להתענות לצורך תשובה.

אולם מה שהוכיח מהא דהותרה תענית חלום, יש לשדות בה נרגא דהרי גם באופן שמותר להתענות מדינא כגון בתענית חלום, חייבים

בתוה"ק בפרשתן (במדבר ל, ב-ג) וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה ה', איש כי ידר נדר לה' או השבע שבועה לאסור איסור על נפשו כל היוצא מפיו יעשה. ודייקו המפוי' על מ"ש לבני ישראל לאמר זה הדבר וגו', ולא כמ"ש בכל מקום זה הדבר אשר צוה ה' לאמר, (ראה רמב"ן בפרשתו, ועוד).

ולהלן בפרשתו (לא, כא-כד) ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא הבאים למלחמה זאת חקת התורה אשר צוה ה' את משה, וגו', וכבסתם בגדיכם ביום השביעי וטהרתם ואחר תבואו אל המחנה. וראוי לבאר מה שאמר זאת חוקת התורה, דמפני מה קרי ליה חוק.

ובמסורה (הובא בבעה"ט) ב"פ וטהרתם, חדא הכא, ואידך (יחזקאל לו, כה) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גלוליכם אטהר אתכם.

ואפשר לבאר עפי"ד רביה"ק מהרצ"א זי"ע בספה"ק אגרא דכלה שכתב לפרש דברי המסורה, דרמז כאן על מה שאמרו רז"ל (שבת דף קי"ח ע"ב) המשמר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו, וזה שאמר וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גלוליכם, אימתי וביום השביעי וטהרתם, דשמירת שבת כהלכתה מכפר על כל טומאותיכם וגלוליכם, ורמז עוד באומרו ביום השביעי וטהרתם וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם, על סוד הטבילה לקבלת שבת, ואחר כך ורוח חדשה אתן בקרבכם (יחזקאל שם), סוד הנשמה יתירה אחר הטבילה (פע"ח שער השבת, פ"ג), עכד"ק.

- ע"י שמירת שבת כהלכתו זוכה האדם לכפרה גם בלא יסורים וסיגופים -

עד"ז יש לפרש עוד, דהנה נודע מש"כ הטו"ז (או"ח סי' רמב, ד"ה בטור) על מאמר חז"ל הנזכר כל המשמר שבת כהלכתה אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו על כל עוונותיו, דקשה ע"ז, במאי איירי אי לא עשה תשובה שבת מאי אהני, ואי עשה תשובה שבת למה לי. ותירץ דמיירי שעשה תשובה, אלא דתשובה לא מהני שיהיו

העצה היעוצה לו הוא ביום השביעי וטהרתם היינו בכח יום השבת קודש אשר ישמרנה כהלכתה, ובנוסף לכך וזרקתי עליכם מים טהורים, רצ"ל שיעסוק בתורה ע"ד אמז"ל (ב"ק דף פ"ב ע"א) דורשי רשומות אמרו אין מים אלא תורה שנא' הוי כל צמא לכו למים, ובכך וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גלוליכם אף בלא יסורים וסיגופים, כי התשובה ביום השבת בצירוף עסק התורה מכפרת על הכל, כאמור.

***

- האדם אינו אלא כמסייע שאין בו ממש כי גם הרצון שבקרבנו מאת הבורא ב"ה -

ויש לפרש עוד, בהקדם דברי רביה"ק הישמח משה זי"ע (סוף פר' חיי) לבאר מאה"כ (תהלים סב, יב-ג) אחת דבר אלוקים שתים זו שמעתי כי עוז לאלקים, ולך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו. וזל"ק, דהוא כולה מוקשה מתחילתו ועד סופו, דמה היא האחת אשר דבר, ומה היא השתים אשר שמענו, ואיך נמשך לזה כי עוז לאלוקים. ואיך נמשך עוד לזה ולך ה' החסד. וגם מה שנתקשו מכבר וצווחו בה קמאי, דמה הוא החסד שמשלם כמעשהו.

ויבואר עפי"מ דכתבו החוקרים דבכל הפעולות והענינים הנעשים בעולם יש בהם ג' חלקים ראש תוך סוף, ראש היינו התחלת הדבר דהיינו המחשבה והרצון של האדם המתעורר לעשות או לפעול איזה דבר, לאחריו ישנו התוך הוא עצם עשיית הדבר בפועל ולאחריו ישנו הסוף היינו סיום וגמר הדבר והבאתו לידי תכלית הרצויה. והנה המתחיל הוא עיקר גדול, דכבר אמרו (עי' במדרש שמואל, אבות פרק ד, משנה ב; עקידת יצחק, שער ה; בינה לעתים ח"ב, דרוש א) התחלה יותר מן הכל, והמסיים גם כן עיקר גדול, דאינה נקראת אלא על מי שגומרה (תנחומא עקב, ו), והכל הולך אחר החתום (ברכות דף י"ב ע"א), אבל האמצעי הוא רק מסייע, וקי"ל (שבת דף צ"ג ע"א) מסייע אין בו ממש וכו'.

והנה כל התורה כולה היא מה שדבר ה' לנו מה נעשה ומה לא נעשה, והנה בכל דבר הוא ית"ש המתחיל, כמ"ש (איוב מא, ג) מי הקדימני ואשלם (עיין ויק"ר כז, ב), ואין לנו כח ודעת

אח"כ למיתב תענית לתעניתו ביום ראשון כדי שיתכפר לו מה שביטל עונג שבת כמבואר בשו"ע (שם סי' רפ"ח סעי' ד'), ולפי זה ה"ה במתענה לתשובה הגם דשרי לו מ"מ כיון שבטל עונג שבת אי אפשר לומר דזהו בגדר שומר שבת כהלכתו, דלא עדיף מתענית חלום.

ולכן העצה היעוצה לעשות תשובה בשבת באופן שלא יהא בו שום נדנוד חטא, הוא ע"ד שכתב החיד"א (כסא דוד, דרוש ט) דהלומד תורה אינו צריך לד' חילוקי כפרה שהיה רבי ישמעאל דורש (יומא דף פ"ו ע"א) לפי שהתורה מכפרת, והביאו זקה"ק מהרצ"א זי"ע בבני יששכר (מאמרי תשרי, מאמר ד, דרוש יד, אות מ) וכתב עליו שצ"ע בזה אבל כיון שפסק כן הרב הגדול הנ"ל בודאי היו לו ראיות וקיימ"ל כוותיה בבית דין של מעלה עיי"ש. וא"כ הרי יש ביד האדם ברירה לעשות תשובה כזו אשר לא רק שלא תביאהו לידי ביטול מצות עונג שבת אלא אדרבה עוד יתוסף לו עי"ז עונג רוחני עד אין שיעור העולה על כל עונג של אכילה ושתייה, כי הלימוד מחדד ומרחיב את הדעת, וביותר כאשר יתחדשו לו בשעת הלימוד חידושי תורה שיגרמו לו קורת רוח מרובה, דברור שבזה יקיים בשלימות מצות וקראת לשבת עונג (ישעיה נח, יג).

וי"ל דעל זה כווננו חז"ל במאמרם הנ"ל כל המשמר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו, רצ"ל כשעושה תשובה כזו שאין בה כל פקפוק ונדנוד של ביטול עונג שבת מצד ההלכה, והיא תשובה הבאה ע"י לימוד התורה, דתשובה כזו בפרט ביום השבת מכפרת אפילו על עון עבודה זרה שיש בו גם סרך חילול ה', אתוד"ק יעו"ש.

והנה 'בגד' רומז על עבירות, בבחי' בגדים צואים (זכריה ג, ג), וכן דרשו חז"ל (סנהדרין דף ל"ז ע"א) בפסוק (בראשית כז, כז) וירח את ריח בגדיו אל תקרי בגדיו אלא בוגדיו, כי בגד היינו מלשון בגידה, (ועיין בספה"ק נוע"א, פר' אמור).

ועפי"ז יבואר היטב דבר המסורה, דאמר הכתוב וכבסתם בגדיכם, והיינו שהאדם אשר הוא חפץ לכבס את הבגדים הצואים אשר עליו, ולהסיר הימנו כל אותם הבגידות אשר בגד רח"ל,

ומתקופה לתקופה מעורר את האדם באתערותא דלעילא בבחי' הכתוב (שיר השירים ה, ב) קול דודי דופק, ועולים לו הרהורים ומחשבות טובות, לקבל עליו עול מלכות שמים ועול מצוות או לכה"פ איזה הנהגה טובה, ומחשבות הללו המה כח עליון המאיר בו מלמעלה מאת הבוכ"ע, ואינם פעולות האדם עצמו.

- מחשבה טובה שעולה בדעת האדם הוא ניצוץ אור מאת הקב"ה -

יסוד הדברים נובע ממקור קדוש מרן אור ישראל הבעש"ט הק' זי"ע, כמ"ש בספה"ק תולדות יעקב יוסף (פר' ויקרא, אות ב, ד"ה עוד י"ל; פר' בהעלותך, אות א, ד"ה ומפרש; פר' ראה, אות א, ד"ה איברא) לבאר אמז"ל (אבות ו, ב) בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרזת ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה, דהיינו שכל המחשבות הטובות והרהורי תשובה שעולים בלב האדם המה מכח הבת קול היוצאת מהר חורב אשר מגעת ללבו של כל אחד לעורר אותו. ואף שאין האדם שומע הדברים באזניו עם כל זאת עושה הבת קול רושם בכל לב ולב של כל אחד ואחד מישראל, ומעורר בו ניצוץ קדוש לבקש קרבת אלוקים, וגם מה שנתעורר האדם יסודו בשורשי מרומים אשר מסבב שיתעורר האדם מלתתא.

כן איתא בכמה וכמה ספרי תלמידי הבעש"ט הק' זי"ע (ראה עטרת צבי, פר' בראשית), כי כל מחשבה טובה העולה בדעת האדם הוא מאת הבוכ"ע, שהוא הכניס בו באדם הרהורים אלו. ודבר זה הוא בחי' נעלם ונסתר שהקב"ה הוא הוא שמכניס בו המחשבה הטובה הזאת.

מעתה כאשר יתבונן האדם בדבר זה, לראות כי ברוב טוב וחסדו השי"ת מעורר אותנו על ידי שמכניס בנו מחשבת טהרה ורוח תשובה, יקח מכך התחזקות גדולה לדעת כי בוודאי שיסייעוהו מן השמים גם להביא הדבר לידי גמר, כי הלא באם לא יהא בידו להוציא מחשבתו הטובה מן הכח אל הפועל, לא היו מעוררים אותו מן השמים לכך, וכיון דעוררוהו לכך יכיר וידע כי כל המחשבה הטובה הזאת והתעוררות לקבלת עול מלכות שמים ועשיית תשובה נשלחה אליו על ידי אבינו אב הרחמן הבוכ"ע לבדו, אשר

להתחיל זולתו יתברך, והמסיים וגומר גם כן הוא ית"ש, כמ"ש (תהלים לו, לב) צופה רשע לצדיק ה' לא יעזבנו בידו ולא ירשיענו בהשפטו, ואמרו רז"ל (סוכה דף נ"ב ע"ב) יצרו של אדם מתגבר ומתחדש עליו בכל יום ויום ואלמלא הקב"ה עוזרו לא היה יכול לו, נמצא דפעולת האדם אינו אלא חלק דק וקלוש באמצע והוי רק כמסייע, על דרך היה לך לעזריני (שבת דף פ"ט ע"א), ואין בו ממש, ועל דבר זה אין מגיע לו שכר, וכעין הדבר שמצינו בדיני שדכנות (ראה שו"ת שב יעקב, סי' יג, הובא בפתחי תשובה חו"מ, סי' קפה), שהמתחיל והגומר המה עיקר הדבר, ואילו מי שסייע באמצע הוא כמסייע שאין בו ממש, ואמנם אעפ"כ השי"ת הטוב ומטיב משלם להאדם שכרו כאלו הוא היה העושה כולה בלבדו.

הן דברי הפסוק אחת דבר אלוקים, רצ"ל כל מה שדיבר אלוקים לנו בתורה הקדושה רק על חלק אחת דבר, דהיינו החלק האמצעי, שתים, רצ"ל שתי החלקים האחרים דהיינו ראש וסוף, זו שמענו, רצ"ל זה אנו מבינים, כי עוז לאלוקים, רצ"ל כי הכח והיכולת על אלו שני החלקים, הוא רק לאלוקים ולא לאדם דמי הקדימני וגו', וגם אלמלא הקב"ה עוזרו כנ"ל. ושוא תאמר מפני מה יקבל שכר, לזה אמר ולך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו, ר"ל כאלו היה מעשהו.

והנה לפי זה לכאורה קשה, אם כן מה תועלת בבריאת האדם בעולם הזה, שלא יהיה נהמא דכיסופא כמבואר בזוה"ק, הלא עדיין הוא נהמא דכיסופא וצדיק מה פעל, הלא המתחיל והגומר הוא השי"ת. אך התירוץ הוא כיון שעושה האדם כל מה שבכחו, נחשב כאלו הוא עשה כל הפעולה, ולא אמרינן מסייע אין בו ממש, דהשי"ת מחשב הכל על האדם כאלו לא היה לו ית"ש שום חלק בהפעולה טובה שעושה האדם, כיון שהאדם עושה מה שבכחו בבחירתו ולא הוי נהמא דכסופא כלל, עכלה"ק יעו"ש עוד באריכות נפלאה (וראה עוד שם בפר' תבוא, ובתפלה למשה, קאפיטל יג).

היוצא מדבריו הק', כי אבינו אב הרחמן בעל הרחמים והחסדים, המרחם על כל נפש ונפש מישראל לבלתי ידח ממנו נדח, מפעם לפעם

ר"ה, דרוש ה; בני יששכר, מאמרי השבתות, מאמר ז, אות ג; מאמרי חודש ניסן, מאמר יב, אות ג, ועוד) ההבדל בין קודש לקודש הלא המה שבת ויו"ט, עפ"י מה דאיתא בגמ' (ביצה דף י"ז ע"א וברש"י שם ד"ה אטו) דלכן אומרים מקדש ישראל והזמנים, כי ישראל מקדשי להזמנים, עיי"ש, והיינו דבחי' יו"ט הוא באתערותא דלתתא, וכן אמר הכתוב (ויקרא כג, ד) מקראי קודש אשר תקראו אותם דבית דין המה מקדשים המועדים והזמנים, אכן על יום השבת אמר הכתוב (שמות לא, יז) ביום השביעי שבת וינפש, כי זה היום עשה ה' והבוכ"ע קידש השבת בבחי' אתערותא דלעילא. ועל זה נאמר (שם פסוק יג) לדעת כי אני ה' מקדישכם היינו באתערותא דלעילא, גם כשלא יקדימו תחילה אתערותא דלתתא, (וראה ישמח משה, פר' אמור).

וי"ל דעל כן הקדים הכתוב (ויקרא כג, א-ד) פרשת שבת לפרשת המועדות, וכבר נתקשו חז"ל מה ענין שבת אצל מועדות. ולהאמור אפ"ל דכיון דקדושת המועדות המה באים באתערותא דלתתא, לכן הקדים לומר פרשת שבת ללמד כי באמת גם האתערותא דלתתא אינו מכח האדם עצמו, כי גם זה הוא מעזר האלקי עליון אשר ברוב חסדו מאיר אל פנימיות האדם להכניס בו מחשבה טובה וכאמור.

וזאת תהיה תורת המסורה, וכבסתם בגדיכם ביום השביעי וטהרתם, רצ"ל מה שנתעוררתם לתשובה ותיקון המנעשים וכו' אינו בכח ובחירת האדם עצמו, אלא כי וזרקתי עליכם באתערותא דלעילא מים טהורים וטהרתם, ורק בכח האתערותא דלעילא וכבסתם בגדיכם וטהרתם ואחר תבואו אל המחנה, כי בכח האתערותא דלעילא שוב תוכלו גם אתם להתעורר בעצמכם באתערותא דלתתא.

עד"ז יל"פ ברמז הכתוב בריש פרשתן וידבר משה אל ראשי המטות, היינו כשהאדם מכופף ומטה עצמו לעשות איזה ענין מועיל וטוב, לא ידמה בעצמו כי מכוחו הוא, כי אם זה הדבר אשר צוה ה' באתערותא דלעילא. והמשיך עוד ואמר איש כי ידור נדר לה' וגו' לא יחל דברו, יחל הוא מלשון חולין, ורומז למש"כ הרמב"ן (אמונה ובטחון, פרק יט) לבאר הכתוב (שיר השירים ג, ה) אם תעירו

יעמוד על ימינו שיוכל לגמור מחשבתו לעשותה כראוי וכנכון, וכאשר ביאר בספה"ק עבודת ישראל (אבות פ"ג מ"ח) מאמרם ז"ל רבי אלעזר איש ברתותא אומר, תן לו משלו שאתה ושלך שלו, וכן בדוד הוא אומר כי ממך הכל ומידך נתנו לך (דברי הימים-א כט, יד) דהכוונה דגם מה שעלה בלבך מחשבה טובה וכמדומה שהוא מחשבה 'שלך' באמת שהכל הוא מהשי"ת כי מן השמים האירו בך באתערותא דלעילא שיעלה בך מחשבה זו, ואף את הבחירה לטובה שנראה כאילו אתה בעצמך בחרת כן גם זה היא מיד הבוכ"ע, עכתד"ק עיי"ש.

ויפורש בזה מקראי קודש דמתן תורה, שאמר הכתוב (שמות יט, ד-ה) אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי וגו', והייתם לי סגולה מכל העמים וגו', דהנה אמרו חז"ל (קידושין דף ע"ב) אמר רבה בר רב הונא זו מעלה יתירה יש בין ישראל לגרים, דאילו בישראל כתיב בהו (ירמיה לא, יב) והייתי להם לאלוקים והמה יהיו לי לעם, ואילו בגרים כתיב (שם ל, כא-כב) מי הוא זה ערב את לבו לגשת אלי נאם ה', והייתם לי לעם ואנכי אהיה לכם לאלוקים, ופרש"י, והייתי להם לאלוקים אע"פ שאינם לי לעם, ומתוך שאני מקרבן הם יהיו לי לעם, אבל גרים אין מקרבין אותן מן השמים אלא אם כן הן מקרבין עצמם תחילה להיות טובים. הרי מפורש להדיא שהקב"ה הוא הוא המעורר עלינו לקרבנו אליו ית"ש.

וזה שאמה"כ אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים, שהגם שהיו שם ישראל בשפל המצב הוציאם הקב"ה וגאלם בבחי' גוי מקרב גוי ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי, רצ"ל אני אני הוא שרוממתי אתכם מעומק השפלות לקרב אתכם אלי, וזה שגמר אומר והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ, ואף אם יפלו כל כך שיהיו שחים עד עפר וירעו אשפתות, אעפ"כ לא יטוש ה' את עמו ויעורר עלינו באתערותא דלעילא מה שאינו נוהג בשאר האומות הבאים לחסות בצל שכינתו ית"ש.

- ביאור מקראי קודש דפרשתן ע"ד הנ"ל -

נודע מש"כ בספה"ק (ראה שער הכוונות, דרושי

חנה שאמר שמעתי בת קול שאומרת אוי לי שנשבעתי ועכשיו שנשבעתי מי מפר לי וכו'. ורביה"ק הישמח משה זי"ע (פר' נח) ביאר בזה, דהנה התוספות שם (ד"ה ועכשיו) הקשו תימא אמאי אין הקב"ה מיפר לעצמו כדדרשינן (חגיגה דף י' ע"א) אשר נשבעתי באפי (תהלים צה, יא), וחוזרני.

והביא מש"כ בספר ברית שלום (בפרשתן) לתרץ קושיא זו, על פי מה דאיתא בעובדא דר' יהושע בן לוי (כתובות דף ע"ז ע"ב) דאמר הקב"ה אי אתשל אשבעתא נהדר, ואי לא לא נהדר. אם כן יש לומר דהכי נמי אמר הבת קול אוי לי שנשבעתי כבר על המבול שלא להביאו, ואם כן עכשיו שנשבעתי על הגלות מי מיפר לי, דבשלמא אלו לא נשבעתי על המבול, הייתי מיפר לי בעצמי אשבעתא דגלות, אבל עכשיו שנשבעתי שלא להביא מבול, ואי אתשיל אשבעתא דגלות, אזי יכול אני להפר גם שבעת המבול כשיהיה קטרוג ח"ו בעולם. והיינו דקאמר מי מיפר לי, רצ"ל שאי אפשר לי להתירה. וזה הטעם שלא רצה רבה בר בר חנה להתיר, דאף על גב דידע דעל שבעת הגלות אמר, מכל מקום היה סובר כיון דמתשל אשבעתא דגלות, יכול להתיר גם שבעתא דמבול, והיינו דקאמר בגמרא איהו סבר אשבעתא דמבול, עד כאן דבריו, ויעו"ש בישמח משה שהרחיב הדיבור בזה.

וראיתי בספה"ק צבי לצדיק בפרשתן שהביא כע"ז, דהנה נודע דעיקר החורבן והגלות היה עבור חטא העגל, וכמו שדרשו חז"ל (ראה איכ"ר א, כח) עה"פ (איכה א, ג) גלתה יהודה מעוני וגו', בשביל קול ענו"ת, וכן דרשו (זוה"ק פר' ויחי, דף רכ"ח ע"א; פר' פקודי דף רל"ז ע"ב) עה"פ (איכה א, טז) על אל"ה אני בוכיה וגו', בשביל שאמרו אלה אלהיך ישראל וגו' (שמות לב, ד), וכנהנה רבות.

ואיתא במדרש (ראה שמו"ר מג, ד) עה"פ (שמות לב, יא) ויחל משה וגו', א"ר ברכיה בשם ר' חלבו בשם ר' יצחק שהתיר נדרו של יוצר בראשית, אמר אלוקים משה כבר נשבעתי זובח לאלוקים יחרם (שמות כב, יט), אמר משה רבון העולמים ולא נתת לי הפרה של נדרים ואמרת איש כי ידור נדר וגו', או השבע שבעה וגו' לא יחל דברו וגו', הוא אינו מיחל אבל אחרים מוחלין לו (ברכות דף ל"ב ע"ב), וכל זקן שמורה הוראה אם ירצה שיקבלו אחרים

ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ, דכאשר יש לו לאדם איזה התעוררות לטובה להתגבר על יצרו וכו', אזי תיכף ומיד יסמיך למחשבתו איזה מעשה, ויקיים איזה מצוה בפועל, כדי שיהווה המעשה הזה כלי שבו יקבל המחשבה הטובה הלז, ואז תאחז בו לעד כי הניח לה מקום לשמרה, ואם לא יעשה כן אזי אותה התעוררות תחלוף ממנו בסופו של דבר, יעו"ש. וזה שמלמדנו הכתוב דהואיל דהמחשבה הטובה הוא מעשי אלוקינו בבחי' זה הדבר אשר צוה ה', לעורר את האדם לקבלת עול מלכות שמים בתורה ומעש"ט, על כן מיד לא יחל דברו שלא יעשה דבריו חולין ויתקרר חלילה מההתעוררות, והעצה לכך הוא ככל היוצא מפיו יעשה שיסמיך לכך איזה מעשה בפועל, כדי שמעשה זה יהיה כלי קיבול לקבל ברכת שמים לתוכו.

***

- כשלא יהיו ישראל ראויים לגאולה מצד עצמם יתעורר עליהם הקב"ה לבדו לגאלם -

ויש לבאר עוד ברמז המסורה, דמה שאמר וכבסתם בגדיכם ביום השביעי רמז על הגאולה העתידה שיהיה יום שכולו שבת, והנה אמרו חז"ל (סנהדרין דף צ"ח ע"א) א"ר אלכסנדר ריב"ל רמי כתיב בעתה (ישעיה ס, כב) וכתיב אחישנה, זכו אחישנה לא זכו בעתה, רצ"ל שאם יזכו מעשיהם ויעשו תשובה תחוש עת הגאולה ותבוא קודם העת, אבל אם ח"ו לא יזכו שאז הגאולה תתאחר עד עת הקבוע, שאז גם אם ח"ו בני מצד עצמם לא ראויים לגאולה, היא הקב"ה מעורר אותם לקרבנו אליו ומקים אותם מגלותם, וכדאיתא בזוה"ק (פר' ויקרא, דף ו' ע"א) אנא הוא דאוקים להון.

ולזה רמז המסורה וכבסתם בגדיכם ביום השביעי המורה כאמור על עת הגאולה, דכאשר יזכו תהא הגאולה באופן שתחילה וטהרתם בתשובה שלימה, ואחר תבואו אל המחנה, ברם באם לא יזכו מצד עצמם לגאולה, או אז וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גלוליכם אטהר אתכם.

- מרע"ה למד מפרשת התרת נדרים להפר נדרו של הקב"ה ולהמתיק הדינים -
והנה איתא בגמ' ב"ב (דף ע"ד ע"א) גבי רבה בר בר

וכל הגבורות כאשר המתיק משה רבנו אז בשעת מעשה הסער הגדול בכח העצה הלזו דהתרת נדרים, כן גם בזמן הגלות בכח הזה יהיו נמתקין כל הדינין והגבורות מעלינו ומעל כל בית ישראל אמן כן יהי רצון, עכלתו"ד עי"ש באריכות.

והנה מרן אאדמו"ר זי"ע ביאר בשיחות קדשו (ראה בעידן רעד"ר פר' מטו"מ תשל"ג, ועוד), לשון הכתוב בפרשתן וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל, מלשון מטה מטה, אם ח"ו בני ישראל המה בשפל המצב בבחינת כי שחה לעפר נפשינו, יעו"ש.

ומעתה מה מאוד יובן הפסוק בפרשתן וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל, וכנ"ל דמורה על העת אשר בני ישראל יהיו בשפל המצב והמדריגה, ולא יוכלו המה להתעורר מעצמם, הרי שבאותה העת יאמר הקב"ה זה הדבר אשר צוה ה' רצ"ל שיאמר הקב"ה אנא הוא דאוקים להון, כי כל זמן שישראל בגלות אין שמו ואין כסאו שלם, ואם לא למעננו למענו יעש ויסיר ממנו חרון אף וכעס.

ולזה רמז מיד ואמר איש כי ידור נדר נוטריקון עולה אנכ"י, נוטריקין איש כי ידור נדר (עי"ש בצבי לצדיק בהמשך דבריו) דהיינו שהקב"ה הוא בעצמו יקומם אותנו מעפר ושפלות הגלות, כי לא יחל דבר"ו, הוא אינו מיחל אבל אחרים מוחלין לו, וכל המורה הוראה צריך הוא לקיימה תחלה ולכן דין הוא שיתיר הקב"ה ג"כ את נדרו כביכול כדברי המדרש הנ"ל, ויפר השי"ת שבועת הגלות, וכדאיתא בתיקו"ז (תיקון כ"ו, דף קמ"ג ע"א) האומרים בליל הקדוש טרם כל נדרי, ויקבץ השי"ת נדחי ישראל ויושיעם למען שמו.

ולזה הפרת נדרים הוא אפ"י בג' הדיוטות, כי אף בדור שפל זה שאין מי שראוי ויכול לרומם המטרוניתא כראוי וכיאות, אעפ"כ לא יטוש ה' את עמו, ובאתערותא דלעילא יעוררם השי"ת ויהפך עלינו הימים הבאים לקראתנו לטובה ולברכה.

יעזור השי"ת ויקויים היעוד (תהלים קיג, ז) מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון, ויתהפכו הימים מיגון לשמחה מאבל ליו"ט משעבוד לגאולה ומאפילה לאור גדול, ונגאל בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

הוראתו צריך הוא לקיימה תחלה, ואתה צויתני על הפרת נדרים דין הוא שתתיר את נדרך כאשר צויתני להתיר לאחרים. מיד נתעטף בטליתו וישב לו כזקן והקב"ה עומד כשואל נדרו וכו', אותה שעה אמר משה מותר לך מותר לך אין כאן נדר ואין כאן שבועה, הוי ויחל משה שהפר נדרו ליוצרו, כמד"א ולא יחל דברו וגו', ע"כ המדרש.

ונמצא שמשה בכח העצה דהפרת והתרת נדרו של יוצר בראשית הבורא ית"ש כביכול, והמתיק הדינים תקיפין דהיו אז, בהסכמת קדשו ית"ש להעצה הטובה הלזו. אמנם בוודאי שלא המתיק לגמרי הדינים מכל וכל, אלא להפרע מעט מעט כמ"ש וביום פקדי ופקדתי (שמות לב, לד), עד שהתגלגל הדבר ומפני חטאינו גלינו מארצנו ונחרבה בית קדשנו ותפארתנו, דשורש הרע היה באותו מעשה במדבר.

אולם לאשר שהיתה מועלת העצה הלזו להתיר הנדר אצל משה רבינו להשקיט הסער הגדול לבל יעשה כליה ח"ו, א"כ מכל שכן שמועלת העצה הטובה הלזו להשקיט הדין אח"כ בעת התעוררות החטא ההוא, ואף גם באפשר להשקיט ולהמתיק הדינין מכל וכל, יען שכבר הוא אחר המעשה ואחר הנחת הסער הנורא ההוא, ובפרט שכבר נפרע מעט מעט עוד מקודם בכל צרה שלא תבא כנ"ל.

לכך העצה היעוצה לנו בימים הללו בין המצרים להמתיק הדינים להזכיר עצת משה רבנו בענין התרת נדרים ושבועות. ועל כן קורין תמיד בימים הללו פרשת נדרים על הכוונה הנ"ל. וזה שרמז הכתוב וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל רצ"ל ראשי השבטים שהמה ראובן ושמעון ראשי המטות דשבטי בני יעקב שהם נגד חדשי תמוז ואב, אשר אז יש קצת שליטה להדינין ח"ו מכח חטא הנ"ל, לאמ"ר דייקא היינו להמתיקם ולעשותן אמיר"ה רכה על ידי אשר זה הדבר אשר צוה ה' איש כי ידור נדר וגו' לא יחל דבר"ו דייקא, דהוא אינו מיחל אבל אחרים מוחלין לו, וכל המורה הוראה צריך הוא לקיימה תחלה ולכן דין הוא שיתיר הקב"ה ג"כ את נדרו כביכול כדברי המדרש הנ"ל, ובאמצעות התרה הלזו יהיו נמתקין כל הדינין

יום שישי פר' מטות כ"ג תמוז

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה אברהם נ"י בן הרה"ג רבי הלל דויטש שליט"א ראש כולל במרכז התורה (בהג"ר משה שליט"א רב ביהמ"ד ויזניץ בנתניה, וחהג"ר יהודה צבי גלנץ שליט"א רב ביהמ"ד אמרי דבש בנתניה).

יום ראשון פר' מסעי כ"ה תמוז

אחר תפילת מנחה במעון הקודש, יצא מרן שליט"א לבני ברק לניחום אבלים אצל בני הגה"צ רבי יצחק פינטער זצ"ל אב"ד ביקאווסק ומרבני בית מדרשינו בב"ב ע"ש הרה"ק מקאלשיץ הי"ד, שנפטר לבית עולמו לדאבון לב כל אוהדיו ומכיריו. מרן שליט"א ניחם את בניו הרבנים הגאונים, רבי דוד אלימלך שליט"א, רבי חיים שליט"א, ורבי מאיר אברהם שליט"א, ונביא כאן מתוכן השיחה:

מרן שליט"א: מתי נסתלק זקינכם הגה"צ רבי שמעלקא זצ"ל?

בני המשפחה: ביום י"א תמוז תשנ"ד, יומיים אחרי הסתלקות מרן זי"ע.

אבינו זצ"ל היה מספר, שאחרי הסתלקות מרן זי"ע החליטו שלא לדבר מזה בחדרו של אביו, אף שכבר שכב על ערש דוי, כי מסתמא הוא יכול לשמוע ולהבין. ואכן נמנעו מלדבר על זה, אך היה אחד שכן הזכיר זאת שם בחדר, ותיכף ראו על זקננו שינוי במכשירים שהיו מחוברים אליו. הוא היה חסיד נלהב של מרן זי"ע.

בשנת תשמ"ז ביקר זקננו זצ"ל בקרית צאנז, וראו את הידידות והאהבה עם מרן שליט"א...

מרן שליט"א: עוד כעשר שנים קודם לכן, הייתי בלונדון, והוא כיבדני עד מאד, והגיע להשתתף במהלך השבת, ונשא דברים נלהבים במלוה מלכה וסייע רבות בכל מה שהיו צריכים לטובות המוסדות. ראיתי עליו שרוצה לכבד צאנזער אייניקל...

בני המשפחה: אבינו זצ"ל סיפר על דרשה שנשא מרן זי"ע בלונדון בשנת תשט"ו, שעורר מאד לעלות להתגורר בארץ ישראל וליישב בה יהודים יראים ושלמים. ואחד בא אל זקננו זצ"ל לשאול האם אמנם יכולים לעלות לשם, וזקננו שאל את מרן זי"ע על כך, ומרן זי"ע השיב: עד כה הייתי מקלל את הציונים, ובאמירת 'ולמלשינים אל תהי תקוה' כיוונתי עליהם, אבל נוכחתי שבעוד שאני מקללם הם בונים, לכן החלטתי שאני אבנה ושהם יקללו אותי... ואמר זקננו זצ"ל שאז למד מהו קנאות...

זקננו זצ"ל סיפר שהכינו על שבת שטח גדול, והגיעו להשתתף בשבת קודש מאות אנשים, וזה היה מראה שלונדון לא ראתה עד אז.

מרן שליט"א: הרי מקורו היה מצאנז ושינאווא...

בני המשפחה: הוא 'חי' עם צאנז. בית מדרשו בלונדון נקרא 'ישועות חיים', והיו ססברו שזה על שם אביו הגה"צ הרב מביקאווסק זצ"ל, אבל באמת היה על

שמו של מרן הדברי חיים.

אביו זצ"ל נקרא 'חיים' על שם מרן הדברי חיים, ואמר שהזיק לו בסוף ימיו כשסבל קשות על רגליו ל"ע. היה איזה קפידא שלא לתת שם אחר מרן הדברי חיים, ואכן לבנים הגדולים של מרן הדברי חיים לא היו בנים שנקראו על שם מרן הדברי חיים, אבל הרה"ק רבי שלום אליעזר זי"ע והרה"ק רבי ישעיה' לע זי"ע כן היו להם בנים שנקראו 'חיים'.

מרן שליט"א: שמעתי שיש אומרים כך שהיה קפידא שלא לתת שם אחר מרן הדברי חיים. ממרן אאדמו"ר לא שמעתי על כך, ואף לא דברתי אתו על כך שלא נתן שם לאחד מבניו 'חיים', שכן לפני המלחמה כבר היה לו בן שנקרא 'חיים צבי'.

אמנם היו הרבה מחסידי צאנז שכן קראו השם 'חיים'. גם החסיד רבי חיים ריישער זצ"ל שנולד כשנה אחר הסתלקות מרן הדברי חיים, נקרא על שמו, כפי שהורה הרה"ק מגארליץ זי"ע.

בני המשפחה: זקני האדמו"ר מטשחויב שליט"א נקרא 'חיים יוסף משה', ובעת הברית שלו אמר זקנו הרה"ק רבי יעקב שמשון זצ"ל [חתנו של הרה"ק רבי משה משינאווא זי"ע] שהשם 'חיים' אינו על שם מרן הדברי חיים אלא ע"ש הרה"ק רבי חיים מקאסוב זי"ע. ואמר האדמו"ר מטשחויב, שזהו מפני שהיה איזה קפידא שלא לתת השם 'חיים'.

מרן שליט"א שוחח עם אבינו להבחל"ח בטלפון בתקופה האחרונה, וזה חיזק אותו מאד. כן יש לנו הכרת הטוב למרכז רפואי צאנז, שטפלו בו במסירות בתקופת הקורונה, וממש הצילו אותו. התמסרו אליו מאד

מרן שליט"א: הוא סבל הרבה יסורים...

בני המשפחה: ומעולם לא התלונן... פעם אמר לנו הרופא שלפי מה שרואה אצל אבינו, היה צריך לזעוק מיסורים, אבל לא ראו עליו כלום, ואמר שלאחר הסתלקות אמנו ע"ה קיבל על עצמו שלא להתלונן על כלום.

הוא פעל הרבה עבור אלמנות ויתומים, דברים שלא ידענו עד עכשיו, הוא היה 'משכיל אל דל'.

מרן שליט"א: 'והלך לפניך צדקך'... הוא עשה הכל בהצנע לכת. לחשוב על הזולת ולא על עצמו.

בני המשפחה: הוא פעל הרבה לריבוי תורה והקים כוללי ערב, ובעת היציאת נשמה של אמנו ע"ה אמר מיד שפותח עוד כולל...

מרן שליט"א: הנסתרות לה' אלקינו... רק כמשיח יבוא נבין הכל... רק עם אמונה יכולים להתחזק... אבינו אב הרחמן עושה רק טוב, ואפילו שכעת אין מבינים כלום, אבל מאמינים... אז ימלא שחוק פיננו, שנשחק מעצמנו למה בכינו הרי זה היה הכי טוב, אבל הרמב"ם כותב שמי שאינו מתאבל זה דרך אכזרי, זהו דרך העולם בזמן הזה.

ואמר הבן הרה"ג ר' מאיר אברהם שליט"א שנולד לו היום בן למזל טוב.

התקיים הלווית הרבני החסיד השיש ר' יחיאל מיכל פרענקל ז"ל מזקני אנ"ש בבארא פארק. תחילה האזין מרן שליט"א להספדו של גיסו חדב"נ הגה"צ כ"ק גאב"ד קרית צאנו ירושלים שליט"א. לאחמ"כ פתח מרן שליט"א בדברי מיספד, וזהו תוכנם:

בתוה"ק בפרשתן (במדבר לג, א-ד) אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאותם ביד משה ואהרן, ויכתוב משה את מוצאייהם למסעיהם על פי ה' ואלה מסעיהם למוצאייהם.

יתבאר עפ"י הנודע מש"כ בספה"ק דגל מחנה אפרים (בפרשתן, ד"ה ויכתוב), בשם מרנא הבעש"ט זי"ע, וזל"ק, אך דע ששמעתי בשם אא"ז זללה"ה כי כל המסעות היו מ"ב והם אצל כל אדם מיום היולדו עד שובו אל עולמו וכו', ובודאי נכתבו המסעות בתורה להורות הדרך הישר לאיש הישראלי לידע הדרך אשר ילך בו כל ימי חייו ליסע ממסע למסע וכו' עי"ש.

והיינו דאלו המ"ב מסעות שעברו בני ישראל במדבר, הם עצמם כסימני הדרך אשר אותם צריכים בני ישראל לעבור שוב במשך שנות הגלות, שעתיד כל נשמה ישראלית לעבור בחיי חיותה בעולם הזה, שעל ידי המסעות הללו יזכה לבוא אל תיקונו ולמלאת ייעודו בעולם הזה. ואשריו ואשרי חלקו להאדם אשר הוא זוכר תמיד את מקור שורש מחצבתו, והמקום אשר עתיד הוא לבוא שמה, ודואג לבל ישתנה מהותו וצורתו, כדי שיכירוהו כשישוב אל ביתו, ויקבלוהו האבות הק' כראוי.

והנה בספה"ק ישמח משה (ריש פר' בהעלותך) - שהיום חל יומא דהילולא דיליה - הביא מס' קול בוכים (דף י"ד ע"א) שעמד לבאר הענין מה ששקיעת השמש נקראת ביאה, וע"ד שנאמר (ויקרא כב, ז) ובא השמש וטהר, ואומר (קהלת א, ה) וזרח השמש ובא השמש, ומאידך זריחת השמש נקראת יציאת השמש, וע"ד מה שנאמר (בראשית יט, כג) השמש יצא על הארץ, ואומר (שופטים ה, לא) כצאת השמש בגבורתו. דלכא' הוא היפוך הסדר, ובזריחה היה לו לומר הלשון ביאה, ובשקיעה היה צריך לנקוט לשון יציאה.

והישמח משה שם כתב דבר יקר לבאר הענין בזה, עפ"י אמרם בגמ' (סנהדרין דף צ"א ע"ב) מפני

מרן שליט"א: זהו בוודאי שמחה לנשמה למעלה... כשנולד פעם בן להרה"ק מבארדיוב זצ"ל, שלח לאחיו זקה"ק מרודניק זצ"ל שהיה אז בצאנו, שבשלחן הטהור בליל שבת יעמיד יין עבורו לרגל שמחת השלום זכר. בליל שבת כשהעמיד היין, שאלו מרן הדברי חיים למה הוא מעמיד יין, והשיב שאחיו עושה שלום זכר. נענה מרן הדברי חיים, כעת אני מבין למה ראיתי את הרבנית בגן עדן כשהיא ששה ושמחה ולבושה עם השטערן טיכל, ועכשיו זה מובן, שהרי יש אצלה שמחה... וקם מרן שליט"א ואמר המקום ינחם וכו'.

יום שני פר' מסעי כ"ו תמוז

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה יעקב יצחק שלמה נ"י בן הרה"ח ר' משה נחמיה שטרויבל מביתר (ב"ר יודל ז"ל מפעיה"ק).

לפני תפילת ערבית הדליק מרן שליט"א ב' נרות לרגל יומא דהילולא של גיסו חדב"נ כ"ק אדמו"ר מצאנו זויעהאל צוק"ל.

יום שלישי פר' מסעי ז"ך תמוז

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה שמעון נ"י בן הרה"ח ר' יחזקאל רייך מקרית הבעש"ט (בן הגר"צ שליט"א נאמן בית רבוה"ק). והדליק מרן שליט"א ב' נרות לרגל יומא דהילולא של גיסו חדב"נ כ"ק אדמו"ר מצאנו זויעהאל צוק"ל.

לפני תפילת מנחה הדליק מרן שליט"א ב' נרות, אחר התפילה בשעה 5.20 יצא מרן שליט"א לעיר הקודש ירושלים תובב"א. והגיע מרן שליט"א להר הזיתים לחלקת צדיקי בית זויעהאל, לפקוד את ציון גיסו חדב"נ כ"ק אדמו"ר מצאנו זויעהאל צוק"ל, ביום היארצייט.

בהגיע מרן שליט"א אל הציון הק' הדליק מרן שליט"א נר נשמה. והחלו באמירת פרקי התהלים הנהוגים לומר בעליה על הציון, (כפי הסדר, קאפיטל: לג, טז, יז, עב, צא, קד, קל). [התהלים אמרו מתוך קונטרס מיוחד שיו"ל ע"י מוסדותינו הק' בעיה"ק צפת תובב"א].

לאחמ"כ אמרו בתמניא אפי אותיות 'שלמה', ואותיות 'נשמה'. ולאחריה אמר מרן שליט"א קדיש. אח"כ אמר הרה"ח ר' מנחם מנדל שטיינמץ מיוניאן סיטי - ירושלים תפילת א"ל מלא רחמים, ואמרו קאפיטל קכ"א, ואמר ר' מנדל שטיינמץ קדיש. אח"כ נשא מרן שליט"א תפילה חרישית על הציון משך זמן. בסיום הניח מרן שליט"א אבן ע"ג הציון, ויצא מחלקת צדיקי בית זויעהאל.

משם הגיע מרן שליט"א לרחבה שליד בנין מוסדותינו הק' בקרית צאנו בירושלים עיה"ק שם

מה חמה שוקעת במערב, כדי ליתן שלום לקונה, וברש"י, שהשכינה במערב, וכיון שמגעת עד מערב הולכת ומשתחוה לפני הקדוש ברוך הוא שבראה, ולכך שוקעת ונכנסת כפופה לפני הקדוש ברוך הוא, ע"כ.

ונמצא שעיקר חשקה רצונה והשתוקקותה של החמה היא לשמש את קונה, לקדש שם שמים ולהשתחוות לשכינה הק', וממילא בזריחת השמש כשהיא מסתלקת מן המערב ועולה במזרח הרי שזהו בגדר יציאה אצלה, כי היא מתרחקת מהמקום אשר היא שואפת ותאבה עליו. לא כן בעת השקיעה במערב או אז הוא ביאת השמש, כי כאמור שם היא עיקר חשקה ורצונה שתוכל להשתחוות לשכינה הק'.

ובזה ביאר שם הישמח משה זי"ע מאמר הכתוב (בראשית טו, טו) ואתה תבוא אל אבותיך בשלום, דבספר קול בוכים הנ"ל פירש דהמיתה יקרא ביאה, יעו"ש, והיינו כי האדם אשר הוא זוכה הרי בעת שהוא מסתלק מן העולם, אין הוא בגדר יוצא כי אם בגדר בא, שהוא זוכה לבוא ולהכנס אל תוך ביתו, אל המנוחה הנכונה תחת כנפי השכינה, שלמקום זה שאף והכין עצמו כל ימי חייו בפרוזדור בעולם הזה, אתוד"ק הישמח משה זי"ע יעו"ש שהאריך בזה.

ועפי"ז יבואר היטב הפסוק בפרשתן, ויכתוב משה את מוצאייהם למסעיהם, וכאמור שזה רומז על מ"ב מסעות שצריך לעבור כל אחד ואחד בימי חייו, ואמנם גם במסעות אלו על האדם לזכור ולשנן כי ואלה מסעיהם תכלית המסעות הוא למוצאייהם לחזור אל מקור שורש מחצבתו אשר משם בא ולשם עתיד הוא לחזור אל אבותיו בשלום.

*

בח"י זו ניתן לומר על רבי מיכל ז"ל, אשר הוא כל ימיו זכר את מקור שורש נשמתו, באשר חטר מגזע קדושים, נצר לרביה"ק מראפשיץ זי"ע, ושאר זקניו אשר היו כולם חסידים ואנשי מעשה. ואף אביו הרבני ר' ברוך זלה"ה היה לו הבטחות גדולות מכ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע. ומעתה בוודאי כשהוא חוזר ובא לעולם העליון, כיון שהיה מתהלך בדרכיהם, הרי שאצלה תרבה

השמחה על שזוכה לחזור לביתו.

ומדרך העולם בהסתלקות איש מישראל אשר זכה למלאות ימיו ושנותיו באריכות ימים ושנים, הרי שאין הצער גדול כל כך, כי כן הוא דרכו של עולם. ברם זאת צריך מודעי שכל נשמה ונשמה שמסתלקת מהאי עלמא הוא צער וכאב לב, ובפרט אצל נפטר דגן שהיה בצלילות דעת עד הרגע האחרון. והאבידה אינה רק למשפחה כי אם לכל הקהילה ולכל העדה הקדושה.

*

בבואנו להספיד בדברים את רבי מיכל ע"ה, הרי שאין אני הראוי לכך, ברם פטור בלא כלום אי אפשר. זכורני ימים מקדם, בהיותי צעיר לימים, אשר היו ר' מיכל ואביו ר' ברוך ז"ל מתגוררים בסמיכות אלינו, וכמעט מידי יום ביומו הייתי עולה ובא אל ביתם.

אצלם ראו המושג של יראת שמים טהורה, וביותר ענין הדביקות והנאמנות לכ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע. וזכה ר' מיכל עוד מנערותו להיות דבוק באילן החיים אל מרן אאדמו"ר זי"ע מתוך תמימות ואמונת צדיקים פשוטה, ומתוך כך נמשך גם לעבודת השי"ת בתורה ובתפילה.

נודע הספדו של רביה"ק הייטב לב זי"ע אחר מיטתו של הרבני החסיד רבי יוסף לייב כהנא זצ"ל שהיה אדם גדול ומורם מעם, וכדוגמת מה שסיפרו עליו שלא הניח ראשו במיטה יותר מארבעים שנה ועוד כמה וכמה עובדות מגדלותו, והוא נסתלק בפר' מקץ, והספידו הייטב לב זי"ע באמרו שבוודאי נמצאים אנשים קדושים ובעלי מדריגה בעולם, תלמידי חכמים תופשי ישיבה ומרביצי תורה, אולם כל אלה ניכרים עכ"פ מעט בהתנהגותם, ורואים עליהם שהם משונים במעשיהם משאר בני אדם. אבל שימצא בעה"ב גבר בגוברין שהוא עוסק במסחר וכדו', ואף יתכן שלפעמים ישוחח עם גוי ובכל זאת יהא צדיק גדול, דבר זה הוא יקר המציאות.

ופירש בזה הכתוב על יוסף הצדיק (בראשית מא, לח) הנמצא כזה איש אשר רוח אלקים בו, כי הנה כבר היו צדיקים רבים בעולם כאברהם יצחק ויעקב וכדו', אולם הימצא צדיק כיוסף

נאמן לבקש ולהעתיר בעד כל העדה הקדושה, ולעורר רחמים עלינו, באשר כבר נתמלא כל הבגד קרעים, אין לך יום שאין קללתה מרובה משל חברתה, וחבלי משיח מתגברים ונעשים קשים מיום ליום.

ואיתא בספרים דהאדם אשר הוא דבוק ומקושר לצדיק בחיים חיותו, הרי כשבא לעולם העליון יש בידו טענה לבקש דכשם שבעולם הזה לא עשה מאומה בלי רבו, כמו כן חפץ הוא להכנס להיות לפניו ממחיצת רבו ולהתקרב אליו.

ונבקשהו שיהיה שליח להאבות הק', לעורר רחמים, על בניו ונכדיו האהובים וברורים, יראי ה' ולומדי התורה, ולכל קהל עדתנו ולכל בית ישראל. ויהיה למליץ יושר לכל אחד ואחד.

יעזור השי"ת ויקויים היעוד (ישעי' כה, ח) בלע המות לנצח ומחה ה' אלוקים דמעה מעל כל פנים, והימים הללו יתהפכו מיגון לשמחה מאבל ליום טוב מאפילה לאור גדול משעבוד לגאולה, ונזכה לתחיית המתים, אור חדש על ציון תאיר בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

כמו כן הספידו בהלויה הגאון רבי שלום אייזנברג שליט"א דומו"צ קרית צאנז ירושלים, הגאון רבי בערל וידער שליט"א אב"ד לינז, וחתן הנפטר להבחל"ח הרה"ח ר' שמשון בראדט מבארא פארק. אחר ההספדים אמר מרן שליט"א הקדיש יתום, וליוה את המיטה ככרת דרך ושוחח עם גיסו כ"ק גאב"ד קרית צאנז ירושלים שליט"א על דמותו המיוחדת של הנפטר ז"ל, וחזר מרן לקרית צאנז.

לפני תפילת מעריב במעון הקודש בקרית צאנז הדליק מרן שליט"א. לפני מעריב הדליק נרות לכבוד הילולת הישמח משה זי"ע. אחר תפילת ערבית נסע מרן שליט"א למעון הקודש בקיסריה.

יום רביעי פר' מסעי כ"ח תמוז

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחר הבר מצוה שמואל אהרן נ"י בן הרה"ח ר' צבי יוספוביץ מקרית הבעש"ט - פ"ת (בה"ר שמעיה מקרית הבעש"ט). והדליק מרן שליט"א, ב' נרות לרגל יומא דהילולא של זקה"ק הישמח משה זי"ע.

אשר היה עבד לפוטיפר במצרים, ושמו עליו עלילות דברים, וישב בבית הסוהר, ומי היה מעלה על דעתו שאדם כזה יתחכם להיות פותר חלום גדול כזה. לזה אמר הנמצא כזה איש, הנראה כאיש פשוט, ובכל זאת אשר רוח אלקים בו בתוכיותו. כי הגם שבודאי ימצאו עוד צדיקים פותרי חלומות, אולם הם מפורסמים, אבל הנמצא איש כזה שהכל היו סבורים עליו שאף שהוא אכן ירא שמים, בכל זאת אינו אלא סוחר פשוט, ולאמיתו של דבר זכה למדריגות גבוהות. עכתוד"ק.

דוגמת כן ניתן לומר על הנפטר ר' מיכל ז"ל, אשר נתגדל באמריקה של הימים ההם, כאשר רבים וטובים לא זכו לחנך ולגדל הצאצאים כפי שהיו חפצים, ורק מתוך מסירות נפש בפועל עמדו בכל הנסיונות, והגם עוסקו במסחר כל השנים, וטרח להביא פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו, נשאר איש תם וישר, חסיד וירא אלוקים.

וי"ל עוד ברמז מה שאמרו הנמצא כזה איש אשר רוח אלוקים בו, עפ"י מה שפי' רש"י בפסוק (במדבר כז, טז) יפקוד ה' אלוקי הרוחות לכל בשר איש על העדה, אלוקי הרוחות למה נאמר, אמר לפניו רבש"ע גלוי וידוע לפניך דעתו של כל אחד ואחד ואינן דומין זה לזה מנה עליהם מנהיג שיהא סובל כל אחד ואחד לפי דעתו, ע"כ. והיינו שידוע להלך כנגד רוחו של אחד ואחד. ועל זה רמזו איש אשר רוח אלוקים בו היינו שידוע להתהלך לפי רוחו של כל אחד ואחד ויכול לדבר עם גדולים וקטנים, ומשווה עצמו עם כל אחד ואחד. שזהו מידתו של הקב"ה שהוא אבינו אב הרחמן לגדול ולקטן, והוא א"ל רחום וחנון ורב חסד לכל הברואים.

ר' מיכל ז"ל היה מהלך לפי רוחו של כל אחד ואחד, וקיבל כל אחד ואחד בחמימות ובחביבות, כאשר החלק הזה שבין אדם לחבירו שהיה גלוי וניכר לכל אחד ואחד, זה מורה ומגלה גם על הפנימיות בעניינים שבין אדם למקום.

אבידה גדולה הוא לנו, וכפי שכבר הזכיר מקודם גיסי הרב שליט"א. ונבקשו שיהיה שליח

נר להולכים

שנלב"ע בתקופה האחרונה לדאבון קהל עדתנו הק'

הרה"ח ר' יחיאל מיכל פרענקעל ז"ל מחשובי זקני אנ"ש בבארא פארק

את ביתו בנה על אדני התורה יחד עם זוגתו החשובה תבדלחט"א ויחדיו בנו בית נאמן בישראל וזכו לשיבה טובה, בראותם דורות מפוארים ההולכים בדרכי אבות. משך כל השנים הייתה זוגתו תח' ניצבת לימינו במסירות ותדיר התייצבה לשמשו ודאגתה נתונה הייתה באם כבר סעד את ליבו והשביע רעבונו, ומעבר לכך לא שאלה מאומה על מעשיו ונסיעותיו, אשר היו חלק מסדרי יומו ובהם התמסר בכל ימיו לכל דבר שבקדושה למען הכלל והפרט.

בימים ההם שלאחר נישואיו, עסק לפרנסתו בעמל כפיים, אך את כל חיותו שאב מעבודת השי"ת וממעשי חסד בהם הרבה בכל מאודו. מעולם לא נמנע מלסייע לזולתו אם במתן צדקה או לסייע ולתמוך בענייני מסחר. באותם שנים התגורר בעיר וויליאמסבורג, שם קבע מקום תפילתו עשרות בשנים בבית מדרשנו בית ברוך בעיר. לכל תפילה היה מקדים זמן מה לפני כן, כדי שיוכל להכין עצמו כדבעי, ואכן נתקיימה בו מאמר חז"ל (ברכות ח) הני סבי דהאריכו ימים מאחר ומקדמי ומחשכי לבי כנישתא. כן הקפיד בכל מאודו להתפלל כל התפילות מתוך הכתב דייקא, כנודע קפידת רבוה"ק בזה, ואפילו ברכת אשר יצר אמר רק מתוך הכתב.

את סדר יומו פתח יום ביומו בשעה 4.30 לפנות בוקר, כך משנות נעוריו ועד אחרית וזקנה. לא ויתר מעולם על טבילה במקוה טהרה. במשך תקופה אף היה האחראי על סידור בית המדרש לטובת המתפללים והלומדים, וגם את תפקידו זה מילא בחן המיוחד שאפיין אותו מתוך ענוות רוח ושפלות ברך.

במשך שנים רבות, היה מידי שבת בשבתו זוכה שהגאון האדיר רבי אפרים פישל הערשקאוויטש זצוק"ל דינא רבא דקהלתנו הק', היה עולה קודם התפילה, אחר השיעור שמסר בבית מדרשנו, והיה מרווה וממלא גרונו של תלמידי חכמים, בשנים שעדיין לא היה ממוסד הענין בבית מדרשנו.

קבע עתים לתורה יום ביומו, כשהקפיד ביותר שלא להחסיר אף כשהשמחה במעונו. במהלך השנים זכה לסיים כל הש"ס כולו בג' מחזורים של לימוד הדף היומי. לפני כל שיעור בו השתתף, היה מקדים תחילה ללמוד את הדף לבדו, ולאחר השיעור נותר לחזור על הדף. כך יצא שבשנות חייו סיים כמה וכמה פעמים את הש"ס, כאשר גם בזה הוא לא היה מסתפק אלא מוסיף עיון על לימודו והיה לומד את הדף עם מפרשיו כמו המהרש"א והפני יהושע והמאירי וכדו'.

בצער רב התקבלה הידיעה על פטירתו של שריד לדור דעה, הישיש הרבני החסיד הרה"ח ר' יחיאל מיכל פרנקל ז"ל, מחשובי ומזקני חסידי צאנז בבארא פארק, שהיה צדיק בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו, ירא שמים מרבים ואיש חסד נודע. דבוק בכל עוז בכ"ק מרן אדמו"ר בעל שפע חיים מצאנז זי"ע וביבדלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א.

ר' יחיאל מיכל ז"ל נולד בעיר קאשוי לפני 94 שנים, לאביו הרה"ח המופלג מוה"ר ברוך ז"ל, והיה חוטר לתפארה מגזע חסידים ואנשי מעשה מורמים מעם. סבו הרה"ח ר' מנשה יחזקאל פרענקל זצ"ל, היה משמונה-עשר החסידים הראשונים של מרן הדברי חיים זי"ע שהיה מדבר אודותיהם הרבה. כן התייחס אחר הרה"ק מראפשיץ זי"ע והרה"ק רבי יעקב ממעליץ זי"ע.

אמו החשובה ע"ה היתה בת הרה"ח ר' אריה ליבוש רימר ז"ל בן הגאון רבי יעקב יצחק זצ"ל דומו"צ בבארדיוב, אשר גם המה חוטרם מגזע חסידי צאנז מדורי דורות.

מראשית ימי נעוריו זכה להתחנך בדרכי תורה וחסידות בעיר קאשוי, שם הסתופף בצלו של הגה"צ רבי שאול בראך הרב מקאשוי זצ"ל. כן הסתופף בימי חורפו בצילם של צדיקי הדור כמו הגאון מראדומישלא זצ"ל, כ"ק האדמו"ר מהרא"ש מסטראפקוב זי"ע והרה"ק רבי חנה מקאלשיץ זי"ע. זכה גם לקבל ברכת קודש מהגה"ק ממונקאטש זי"ע אשר הניח את שתי ידיו הקדושות על ראשו ובירכו ממושכות.

בשנת ת"ש כאשר עבים שחורים החלו להקדיר את שמי ארצות אירופה, הפליג בספינה האחרונה יחד עם אביו וכל משפחתו אל עבר חופי אמריקה, והוא כבן י"ד שנים, שם תקעו יתד וקבעו את מקום מושבם. קודם לכן ניגש אחיו ר' יעקב יצחק ז"ל אל הרה"ק מסטראפקוב זי"ע שהיה אז בקאשוי לקבל את ברכתו, והוא העניק להם דברי הדרכה קצרים ועורר אותם ביותר להיזהר בכל דבר הנכנס אל פיהם. הוא ביקש מהם לזכור כי האדם נברא כבעל בחירה, ויש בידו הכוח לבחור בטוב ולמאוס ברע.

עם בואו לארה"ב, המשיך את משנת לימודו וחבש את ספסלי ישיבת "תורה ודעת", שם למד תורה מפיו של הגאון רבי שרגא פייבל מנדלוביץ זצ"ל ושאר מרביצי התורה בישיבה, בהם הגאון הנודע רבי שלמה היימן זצ"ל בעל 'חידושי רבי שלמה' עמו היה משתעשע רבות בדברי תורה. כן נמנה על שמונת הבחורים הראשונים שלמדו בישיבת הגה"צ מצעהלים זצוק"ל בשנת תש"ד.

רב פארות. כשהגיע כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א לביקורים בקרב אנ"ש בארה"ב היה מלא שמחה והתרגשות ולא החסיר מלהסתופף בצל הקודש, אם בימות החול ואם בנסיעות לשבתות במלון וכדו'. באהבתו ללא מצרים לצאנז היה מגיע גם לכינוסי הבחורים שהתקיימו אז. כשניסו להניאו כי טירחה הוא עבורו לנסוע במרום שנותיו לשבתות עם מרן שליט"א בארה"ב היה עונה: הרי זה מוסיף לי חיות...

בביקור בשנת תשע"ב עלה כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א לביקור מיוחד בבית אחיו אשר נפשו היתה קשורה בנפשו ואף נפטרו באותו יום, ה"ה הרה"ח ר' נפתלי ז"ל, ולכבוד הביקור לבשו האחים בגדי שבת ושחו בדמעות על ימי הבראשית ועד ליש הגדול הזה. מרגלא בפומיה לספר שזכה להשתתף בשמחת הנישואין של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע בזיוו"ש בארה"ב וזוכר איין שמרן חזר ושילש במשך זמן רב בבכיות רבות בברכת המזון את הפסוק "הזורעים בדמעה ברינה יקצורו", וכשרוצים להבין את גודל נס תקומת צאנז על אלפי בני התורה שבה אין זה אלא אותן בכיות של 'ברינה יקצורו'.

בתקופה האחרונה נחלש וביום שני כ"ו תמוז השיב את נשמתו לבוראה. הלווייתו יצאה מבית המדרש לינז בבארא פארק, שם הספידוהו רבני המקום, ואחר הגיעה מיטתו אל ארץ ישראל, כאן יצאה הלווייתו מבית מדרשו בקרית צאנז ירושלים. תחילה הספידוהו ש"ב הגאון רבי בנימין רימר שליט"א מר"י טשעבין וחדב"נ הגה"צ כ"ק גאב"ד קרית צאנז ירושלים שליט"א.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א קשר עליו דברי נהי והספד ע"ד הישמח משה שביאר את הכתוב ואתה תבוא אל אבותיך בשלום, דבספר קול בוכים הנ"ל פירש דהמיתה יקרא ביאה, יעו"ש, והיינו כי האדם אשר הוא זוכה הרי בעת שהוא מסתלק מן העולם, אין הוא בגדר יוצא כי אם בגדר בא, שהוא זוכה לבוא ולהכנס אל תוך ביתו, אל המנוחה הנכונה תחת כנפי השכינה, שלמקום זה שאף והכין עצמו כל ימי חייו בפרוודור בעולם הזה, ועל פי זה ביאר מקראי קודש בפרשתן.

בתוך דברי המספד אמר כ"ק מרן שליט"א עוד: אצלם ראו המושג של יראת שמים טהורה, וביותר ענין הדביקות והנאמנות לכ"ק מרן אדמו"ר זי"ע. וזכה ר' מיכל עוד מנערותו להיות דבוק באילן החיים אל מרן אדמו"ר זי"ע מתוך תמימות ואמונת צדיקים פשוטה, ומתוך כך נמשך גם לעבודת השי"ת בתורה ובתפילה. ר' מיכל ז"ל היה מהלך לפי רוחו של כל אחד ואחד, וקיבל כל אחד ואחד בחמימות ובחביבות, כאשר החלק הזה שבין אדם לחבירו שהיה גלוי וניכר לכל אחד ואחד, זה מורה ומגלה גם על הפנימיות בעניינים שבין אדם למקום. נבקשו שיהיה שליח נאמן לבקש ולהעתיר בעד

לאחמ"כ כשהעתיק משכנו לעיר בארא פארק, קבע מקום לתפילותיו את בית המדרש לינז בעיר.

מעודו ניצל כל עתותיו לתורה תפילה וגמילות חסדים, ולא ראוהו כלל הולך בטל. פיזר נתן לאביונים מהונו בעין יפה ובנפש חפצה, והכל מתוך ענוה יתירה ושפלות הרוח. לא החזיק טיבותא לנפשיה, קידש שם שמים בכל תהלכותיו, היה מקדים בשלום כל אחד ואחד, ודאג לשלום ולטובת הזולת כבשלומו הוא, כך שבהתעסקותו בצרכי פרנסתו, לא התמקח על המקח, באמרו כי גם השני ראוי לו להרוויח ולהשתכר. ומאיזך היה נאמן עד מאוד ולא חזר בו מעולם ממילתו.

היה דבוק בכל יישותו בכ"ק מרן אדמו"ר זי"ע. הוא נסע עם אביו ואחיו להקביל את פניו של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע, כאשר הגיע בספינה לארה"ב ביום שישי פרשת שלח, כ"ב בסיון תש"ו, וכל חייו סיפר אודות הזכות שהייתה לו לקבל את פניו. מהרגע הזה ואילך לא משה ידו מתחת יד מרן זי"ע והסתופפו בצלו בכל עוז עוד בשבת הראשונה. אותן ביקור נמשך שבעה שבועות ור' מיכל ואביו התלוו אל הרבי זי"ע לאורך כל המסע ועמדו לימינו במסירות. האב העניק אז גם תרומת עתק על סך \$1,000, שהיה סכום אדיר באותם ימים - למען הפליטים שעדיין התעכבו באירופה, ואחריו נתנו יהודים נוספים סכומים גדולים.

אגב, כשלמנוח ז"ל מלאו עשרים שנים וכבר לא היו מסגרות מתאימות לבחורים מבוגרים, ביקש אביו להוציאו לשוק העבודה כמנהג אותם ימים במדינת הזהב. כששמע זאת מרן זי"ע - שלא חת מפני איש - קרא לאביו ז"ל ואמר לו: אם אתה רוצה לקחת את מיכל לעבוד, גיי פון מיר געזונטערהייט - תעזוב אותי!... וזאת למרות שהאב ז"ל היה דבוק אל מרן זי"ע והיה ליד ימינו ממש. כששב הביתה, אמר לילדיו: כזה רבי אני צריך, שכאשר הוא חש שיש צורך להעיר לי, הוא עושה זאת ללא משוא פנים. לאחר מכן אמר הרבי לאב: אומר לך ר' ברוך, אני אומר כאן לכולם, לי אין ילדים ולכם אין אבא, אני אבא של הפליטים היתומים כאן, והם כולם בנים שלי, מה יאמרו כולם אם אבא חי, א לעבעדיגער טאטע, מוציא את בנו מהישיבה בשביל עבודה, אלו פנים יהיו לזה... הרי את השנים הטובות ביותר הם איבדו שם במחנות. אם לא ילמדו עכשיו, מה יגדל מהם?, עמי ארצות!"

בדבקותו זו המשיך המנוח ר' מיכל ז"ל בכל ימיו, כאשר דבק בעוז בכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בכל נימי נפשו, וחרד אליו מתוך יראה הרוממות. היה מגיע לארצנו הק' בחודש תשרי ושאר תקופות ומסתופף בצל הקודש למרות מרום שנותיו.

מה רבה היתה שמחתו לראות את חצר הקודש צאנז בפריחתה, מאז נבטו גרעיניה ועד שצמחה לאילן קדוש

רבי שלום איזנברגר שליט"א דומו"צ קרית צאנז ירושלים, ואחר המשיכה ההלוויה אל הר הזיתים, כאן נטמן למנוחת עולמים סמוך ונראה למקום המקדש.

הותיר אחריו דור ישרים מבורך בניו הרה"ג רבי ליבוש שליט"א ר"מ בישיבת חתם סופר, הרה"ח ר' יוסף הי"ו, והרה"ח ר' אברהם חיים הי"ו, וחתניו לוקח בנותיו, הרה"ג ר' שמשון בראדט שליט"א, הרה"ג ר' אברהם חיים ערליך שליט"א רא"כ בבארא פארק, הרב אברהם גוביץ הי"ו והרב שמואל מרגליות הי"ו מירושלים עיה"ק, נכדים ונינים, זרע ברך ה'.

כל העדה הקדושה, ולעורר רחמים עלינו, באשר כבר נתמלא כל הבגד קרעים, אין לך יום שאין קללתה מרובה משל חברתה, וחבלי משיח מתגברים ונעשים קשים מיום ליום. נבקשהו שיהיה שליח לאבות הק', לעורר רחמים, על בניו ונכדיו האהובים וברורים, יראי ה' ולומדי התורה, ולכל קהל עדתנו ולכל בית ישראל. ויהיה למליץ יושר לכל אחד ואחד.

אחר נשא דברי הספד חתנו הרה"ג ר' שמשון בראדט שליט"א משגיח רוחני בישיבת בית מאיר בבארא פארק, הגאון רבי בערל וידער שליט"א אב"ד לינז, הגאון

הרה"ח ר' אברהם גרוס ז"ל מזקני וחשובי תושבי קרייתנו הק'

עלה לארץ בשנת תשכ"ג, פה קיבל בתחילה דירה למגורים בצפת, ומשם נדד לכמה מקומות אולם הוא חיפש להיות דבוק בצל צדיקים והחליט לעבור לקרית צאנז בנתניה, שם דבק בכ"ק מרן אדמו"ר זי"ע ואח"כ אצל יבלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, והתגורר בה עד יום פטירתו.

המנוח נהנה מיגיע כפיו כדי להביא טרף לעולליו. לימים פתח חנות מכולת למחייתו, והתחבב על כל תושבי הקריה והעיר כנקי כפים ובר לבב, עושה חסד וצדקות בסתר ובגלוי, כאשר הכל ידעו כי כשנכנסים לחנותו לא רק קונים מוצרים, אלא באים לקבל מילה טובה ועידוד, או מילתא דבדיחותא להתעודד ולהתחזק. כשיצא לפנסיה סגר את החנות וקבע את מקום מושבו בבית המדרש לתפילות ולשיעורי תורה יומם וליל.

שנים רבות שימש כשמש בית המדרש המרכזי אהל נחמיה פעיה"ק, כשהוא עושה מלאכתו נאמנה, בעשותו את בית המדרש דירת הקבע, ואת ביתו הפרטי דירת ארעי, כשכל מעייניו נתונים למען טובת באי בית ה'.

בחג שמחת תורה כשהיה משתתף בתפילות וההקפות אצל כ"ק מרן שאדמו"ר שליט"א, היה נשאר עד סוף ההקפות, גם ביום וגם בלילה, ולא היה הולך לקדש באמצע כלל, למרות השעות הארוכות, ורק לאחר שסיימו את כל התפילה בערבו של יום, אז הלך לקדש. בכל פעם גם ביקש מקום טוב שיוכל לשמוע את התורות שמרן שליט"א אומר בין ההקפות. בהקפות גופא, עד לפני מספר שנים, היה עומד על הפארענצ'ס למרות גילו המופלג...

בראש השנה האחרון, שהיה חלוש עד מאד בהיותו בן פ"ט שנים, ביקש שיקחו אותו לתפילה רק אצל מרן שליט"א. עד לאחרונה לא היה מחסר שום 'טיש' בליל שבת. ולאחר עריכת השלחן, כשחזר לביתו, מעולם לא הלך לישון, באמרו שקיבל מצדיקים שאין לישון בשבת,

ביום ב' דר"ח אדר ב' נסתלק לבית עולמו איש תם וישר וירא אלקים, גריס באורייתא ומוקיר רבנן, הרה"ח הישיש ר' אברהם גרוס ז"ל, מזקני אנ"ש ומוותיקי תושבי קרית צאנז, והוא בן 90 בפטירתו.

המנוח נולד בעיירה 'טענקע' הסמוכה ל'גרוסוורדין', בשבת שירה תרצ"ג, לאביו רבי בן ציון חיים הלוי גרוס זצ"ל. בצעירותו נשלח על ידי הוריו ללמוד בישיבה באראד, אצל הגאון הרב מילר זצ"ל, שם היה אוכל טעג אצל תושבי המקום. שם למד עד הבר מצוה, משך כשש-שבע שנים.

יחד עם הוריו ובני המשפחה עבר את מוראות השואה, בין הגטאות של טרנסניסטריה, שם הוגלו על ידי הרומנים הרשעים ימ"ש עד שנצלו בחדסי השם. הוריו יחד עמו היו מסתופפים בצל צדיקי ויז'ניץ בגרוסוורדין, ואצל כ"ק האדמו"ר בעל נועם אליעזר מסקולען זצ"ל בבוקרסט.

כאשר ראה את צעירי הצאן ההולכים ללא מדריך ומחנך, לבו נכמר בקרבו וקיבל על עצמו להיות מלמד דרדקי. בתחילה עבר להתגורר בגרוסוורדין ואח"כ בגורה-הומורולוי, בבטלאן, ובפיאטרא ניאמץ שם היו לו תלמידים רבים.

הגרמ"מ טוביאס שליט"א סיפר בהספדו איך הגיע ר' אברהם לעירם פיאטרא ניאמץ, כי לאחר שהתלמוד תורה המקומי נסגר, שמעו הטוב הגיע לפיאטרא ניאמץ, ואביו הגה"צ רבי שמואל טוביאס זצ"ל רב העיר שיגר אליו בקשה שיבוא ללמד את בניו ואת ילדי העיר. ר' אברהם הגיע לפיאטרא, שם קיבל חדר צדדי שהיה מיועד בשביל האורחים, ועכשיו הוסב לכבוד המלמד דרדקי לחדר המלמד, שם אכל וישן והתגורר במשך קרוב לשנה, ולימד את ילדי הרב וילדי העיר, כשלושים תלמידים במספר, חומש רש"י ומעט משניות וגמרא, ובעיקר לימד אהבת השם ומסירות נפש ליהדות.

נותן מילות עידוד ונחמה ומעתיר בתפילה לרפואה ולהצלחה. תדיר היה מספר כי הוא עצמו זכה להיוולד בשנת ההסתלקות של הרה"ק משטפנשט זצ"ל, תרצ"ג, ואביו עוד הספיק לקחתו להתברך מפיו.

בשנה האחרונה נחלש ויסורים רבים אפפוהו, אולם כל העת היה ממשיך באמונת אומן להאמין ולהגיד כי כל מה דעביד רחמנא הכל לטובה. בערב שבת קודש פרשת פקודי, בבוקרו של יום ב' דראש חודש אדר השני נסתלק לעולם שכולו טוב גדוש במצוות ובמעשים טובים. הותיר אחריו בנים ובנות זרע ברך השם, ההולכים בדרכו דרך התורה והחסד.

מסע הלווייתו יצא מבית המדרש 'אהל נחמיה' בהשתתפות רבים מתושבי קרית צאנז בראשות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, ומשם לבית החיים בשכונת ותיקים.

בשל ראש חודש לא נישאו הספדים, רק דברי פרידה קצרים ומרגשים נישאו מפי הגאון רבי משה מרדכי טוביאס שליט"א רב אב"ד קדימה צורן אשר תיאר לנוכחים את מסירות נפשו של המנוח לכל קוצו של יוד בתורה ובחסידות, ובעת שהיה מלמד דרדקי בעירו פיאטרא ניאמץ ברומניה. כמו כן נשא מילות פרידה הרה"ג אברהם יעקב סלמון שליט"א מקהל שטפנשט.

ב חצרות קדשינו

לאור הוראת הקודש למנוע מלהכנס לביהמ"ד מי שיש עמו כלי טכנולוגיה פסולים:

תקנת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א הוצב בשילוט קבוע בכל בתי מדרשנו

בכל בתי מדרשנו בארה"ק הוצב בשבוע האחרון שילוט מיוחד בו מופיע תקנת כ"ק מרן שליט"א על האיסור להכנס לבתי מדרשנו למי שיש עליו כלי טכנולוגיה פסולים, כשלצד זה הובא לשון קדשו של כ"ק מרן שליט"א: "חובה גדולה מוטלת להשגיח שלא יכנס לשערי בית המדרש מי שנושא עמו מכשיר כזה. כי אדם זה עדיף שישאר בביתו, וכבר הורה מרן אדמו"ר זצלה"ה ד"מוטב להחזיק עשרה צלמי ע"ז בבית מלהחזיק מכשיר צפיה", ואף שבשעתו לא היה הכלים עם כ"כ זוהמא וטומאה כהיום, מעתה היאך יעיז אדם להיכנס לבית המדרש וצלם בחיקו, ומה גם שבכך ה"ה חוטא ומחטיא רח"ל, ולמזהיר ולנזהר יתן שלומים כמי נהר".

כזכור ברעוא דרעוין פר' בלק העעל"ט, שבת יומא דהילולא רבא של כ"ק מרן זי"ע, זעק כ"ק מרן שליט"א מנהמת לבו הטהור, על חומר האיסור בהחזקת כלי טכנולוגיה שאינם מאושרים, ועל החובה לעקור נגע זה מקרבנו, כשבקול חוצב להבות אש דרש ותיקן כי אין מקום להכניס לבתי מדרשנו מי שנושא עליו מכשיר פסול. דברות קדשו עוררו הדים רבים בקרב אנשי שלומנו, והביא לחיזוק גדול וביצור חומות הקדושה, כשעל פי הוראת הקודש הוצבו בפתחי בתי מדרשנו התקנה בשילוט קבוע.

בוועדה הרוחנית לעניני תקשורות דחסידי צאנז אשר עמלו ללא לאות להביא להבצת השילוט, מסכמים בסיפוק רב את הבאת דבר הקודש וקיום הוראת הקודש, וזאת לצד פעילות נרחבת אשר פועלים בימים אלו במגוון מישורים.

אנשי שלומנו בארה"ב פותחים ליבם וביתם

למען ממלכת היכלי התורה והחסד דחסידי צאנז

בימים אלו שוהים מעבר לים מנהלי היכלי התורה והחסד דחסידי צאנז, מוה"ר בר יוחאי שמעון הי"ו ומוה"ר זאב קליין הי"ו במסעם המיוחד בקרב קהילות הקודש

של אנשי שלומנו בארה"ב, שם פוקדים הם את בתיהם וליבם של ידידנו ואוהדנו, נדיבי העם הפותחים ליבם כאולם למען ביסוס והחזקת מפעלות הקודש לבית צאנז. במסגרת ביקורם במקום, מחזקים הם את השותפות השנתית של אנשי שלומנו וידידנו, אוהדי

בעיצומו של המסע מבקשים המנהלים להביע את הערכתם ותודתם למנהל המסור של משרדי היכלי התורה והחסד בארה"ב, הרה"ח ר' יצחק מאיר וינקלער הי"ו, על התגייסותו המרשימה בהתמסרות רבה למען הצלחת המסע למען התורה ולומדיה, בנוסף על מסירותו ודאגתו התמידית בכל עת ועונה למען הצלחת המוסדות הקדושים בכל ליבו ונפשו.

איתנה תקוותנו כי חפץ ד' בידי המנהלים המסורים יצליח להביא רווחה ומזור למוסדות הק', למענם של עמלי התורה בהיכלי הישיבות הקדושות ולמען כל צרכי חצר הקודש בכל מהלך ימות השנה, וזה עתה אף למען הקרן החשובה והנחוצה לכבוד ויקרם של מרביצי התורה בחצר קדשינו.

מפעל "אחים לשמחה" משדרג את המענקים שניתנים לכלות בחצר קדשנו, באופן חסר תקדים

במפעל "אחים לשמחה" לא שוקטים על השמרים, וב"ה לאחר המסע המפעלים שנערך בקרב קהילות אנ"ש להקמת המגדלים של אחים לשמחה, יוצאים בבשורה אדירה לציבור בשדרוג השוברים לכלות מאנ"ש, בכך שיקבלו חנים אין כסף מלבושי כבוד ונדוניה ממיטב מותגי היוקרה.

שוברים אלו מחולקים בימים אלה לכלות שעתידות להקים את ביתן בחודשים הקרובים. המיזם יצא אל הפועל לאחר מו"מ ארוך עם מיטב היצרנים ובעלי העסקים וב"ה הבשורה הגדולה הגיעה, כאשר באמצעות שוברים אלה ניתן לקבל חנים מוצרים

וידידי בית צאנז בארה"ב, ומביאים בפני אנשי שלומנו והנדיבים בעם את דבר היכלי התורה והחסד דחסידי צאנז, כשהם מציינים בסיפוק ובשמחה את התמיכה האיתנה, הרוח הנדיבה והעזרה המיוחדת לה זכו במהלך ביקורם שם. "בכל פעם מחדש, מפעים ומרגש, לראות ולחוש, בעצה ובמעש, באומר ובדברים, את התמיכה האיתנה, הסיוע והושטת הכתף התומכת לעזרה, בתמיכה מיוחדת מקיר לקיר ברחבי קהילותינו הק' בארה"ב, כאשר דבר זה מהווה עבורנו חיזוק משמעותי ותוספת נופך להצלחתנו המרשימה בסיד"ש" אומרים המנהלים.

דגש מיוחד מניחים המנהלים הי"ו בביקורם זה, עם פנייתם לקהל התומכים והנדיבים אשר בעם, בבקשה להיות שותפים ותומכים בעבור קרן 'יקר אורייתא' אשר נוסד לפני חודשים ספורים בהיכלי התורה והחסד דחסידי צאנז, במטרה להוקיר ולייקר את מנחילי ומרביצי התורה, העמלים במסירות נפש להנחיל מורשה לתלמידי הישיבות הקדושות.

בחודשים הספורים שחלפו מאז נוסדה הקרן כבר זכו המנהלים הי"ו להוסיף כהנה וכהנה על משכורתם של כלל חברי הצוות הרוחני, הרבנים הגאונים שליט"א מרביצי התורה בכל היכלי הישיבות הקדושות, כאשר הדבר מסתכם בסכום עתק מדי שנה, ובימים אלו כאמור מגייסים המנהלים את השותפים לקרן חשובה זו בקרב אנשי שלומנו וידידינו בארה"ב אשר נענים בעין יפה ונפש חפצה הרבה למעלה מן היכולת ובמסירות ראויה לציון למען התורה, לומדיה ומלמדיה.

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

ברכת מזל טוב

שלוחה בזה קדם ידידינו הנכבד והנעלה, העסקן הנמרץ, איש חי ורב פעלים, איש האשכולות, עוסק במסירות נאמנה לקדשי חצר הקודש צאנז ומוסדותיה

הרה"ח ר' שמואל בורד הי"ו

מנהל כוללי הש"ס

לרגל השמחה השרויה במעונו במז"ט ובשעטומ"צ

שמחת אירוסי הבן הבה"ח המו"מ בתוי"ש מורנו יהודה נ"י

עב"ג הכלה תחי'

ולמחותנו העסקן הנמרץ, איש חי ורב פעלים, נודע בשערים לשם ולתהלה, טוב הלב,

מסור בכל לב ונפש לכל קדשי בית צאנז, ה"ה

הרה"ח ר' משה ישראלי הי"ו

מנהל מוסדוה"ק 'עטרת צפת'

ובברכת מזל טוב לסבים

הרה"ח ר' אהרן בורד הי"ו - אב"י בירושלים עיה"ק
 הרה"ג רבי חיים יעקב ישראלי שליט"א - מראשי ישיבת קרעטשניף והרה"ח ר' יהושע בויס הי"ו - אב"י בעיה"ק צפת
 וזאת הברכה, מאלוקי המערכה, שאך ששון ושמחה ישמע לעד במעונם, ויזכו לרוות רוב נחת דקדושה מכל יוצ"ח,
 מתוך רוב שפע ונחת דקדושה, ושפע רב לעלמי עלמאי אמן ואמן.

עטרת הפארת לבני בנים

ברכת מזל טוב לבבית ורבת הערכה שלוחה בזאת אל ידידנו, איש חיל ורב פעלים, החי אשר נותן אל ליבו את דאגת הכלל

העומד במסירות לפעול בכל לב ובכל נפש למען שגשוג מוסדות התורה, החסד והחינוך בעיר הקודש צפת ת"ו, להפריח את מורשת רבותינו הקדושים זי"ע ויבדלחט"א

הלא הוא, ראש וראשון לכל דבר שבקדושה

הרב משה ישראלי הי"ו

מנהל מוסדותינו הק' 'עטרת צפת'

לרגל שמחתו הגדולה - שמחתנו היא באירוסיו בתו הכלה החשובה תחי'

**עם החתן המופלג
מורנו יהודה ני"ו**

בן לידידנו החשוב, מפארי העסקנים בחצר קדשנו

הרב שמואל בורד הי"ו
מנכ"ל כוללי הש"ס

ייתן ה' את ביתו בית רינה וצהלה תדיר. ובקרוב ממש נזכה לשמוח יחדיו כאשר עוד יישמע בהרי יהודה ובחוצות ירושלים קול חתן וקול כלה, קול מבשר ואומר: ענווים הגיע זמן גאולתכם

בברכה איתנה

יהושע שמרלר אשר ליברמן בני הקהילה
ב'הנהלת המוסדות מנהל תלמוד התורה

יוקרתיים ביותר בשווי אלפי שקלים. בחלק מהחנויות ניתן להשתמש בשוברים גם במחלקות המבצעים ובכך להרוויח בכפליים.

מי שיש לו חלק נכבד במיזם זה הוא הנגיד הנכבד מוה"ר מנחם מענדל רייך שליט"א שמפתח ומשדרג באופן קבוע את הקרן שהקים "גילה ונשמחה" לע"נ אמו הצד' ע"ה.

ובזכות צדקה שעושים אלו עם אלו מיד נגאלין. זכות נשגבה זו של הכנסת כלה נזקפת גם לזכותם של אלפי אנ"ש בארץ ישראל ובחול"ל שעומדים לימינו של מפעל "אחים לשמחה" ובכך מתאפשרות המיזמים המיוחדים להקל את העול מעל כתפי המחוננים.

העומד בראש מפעל "אחים לשמחה" הגה"צ אב"ד קהילתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א מדרבן מאוד להוסיף ולשדרג כמה שיותר את חבילות הסיוע הניתנות חנים אין כסף למשפחות המחוננים, ולמרות שעדיין אין הקומץ משביע את הארי, ומנהל "אחים לשמחה" מוה"ר ישראל גולדשטיין הי"ו, מחזיק על עצמו עול עצום כדי לממן את המיזם הזה בנוסף לשאר הפעילות הקדושה - למרות זאת עושים הכל על מנת שיוכלו לעזור ככל היותר, לכמה שיותר.

וכל המשמח חתן וכלה כאילו בנה אחת מחורבות ירושלים!

תלמידי מכינה לישב"ק - 'דרכי אבות' בני ברק במבחן אצל רבני קרית צאנז שליט"א

בעיצומם של מבצע 'שקלא וטריא' המתקיים בכל שנה בעת החזרה כללית בכיתה מכינה לישב"ק בת"ת 'דרכי אבות' בני ברק זכו התלמידים לעמוד בגאון בכור המבחן בהצלחה גדולה על פרקים הישן ולולב הגזול וזאת כחלק מהמבחנים אצל גדולי הוראה שליט"א שהתלמידים נבחרים במבצע זו.

מבצע 'שקלא וטריא' מוכר לרבים וכבר פקע שמיה בקרב הציבור וזאת לאור הבהירות והבקיאות בכל מסכת סוכה המגיע מיגיעה רבה ולימוד יסודי, עם דרבון ע"י מבצעים וחזרות בכדי לעודד את הצורבים הצעירים לחזור על תלמודם ולשנן הדק היטב את דפי גפ"ת והסוגיות הנלמדים בין כותלי הת"ת עד שיהיו מחודדים בפיהם.

כאמור, לאחר שינון וחזרה עלו התלמידים ובאו להיבחן אצל דומ"ץ קרית צאנז הגאון רבי חיים יעקב שוורץ שליט"א רב המרכז הרפואי לניאדו שבחן את התלמידים למעלה משעה והופתע מידיעתם, ונפעם כאשר שאל אותם על דיוקים בדברי רש"י ותוס' וענו תשובות ברורות להפליא.

תלמידי מכינה לישב"ק הופתעו כשבבית הגאון רבי חיים יעקב שוורץ שליט"א ערכו לכבודם ולכבוד התורה סעודת הילולא כיד המלך לרגל יומא דהילולא של האוה"ח הק', ובו נשא דברים מנהל הת"ת הרב

הגאון רבי חיים יצחק אייזיק לנדא שליט"א גאב"ד בני ברק אשר הגיע לכבוד את המעמד נשא את המשא המרכזי, בו העלה על נס את זכותם הגדולה של לומדי התורה לאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא תחת הדרכתו של ראש הכולל הרה"ג רבי מרדכי גרינפלד שליט"א המלווה את הכולל מדי יום ביומו, ואת הזכות הגדולה של הנדיב היקר ושל תומכי התורה, ואיחל ללומדים שיזכו להמשיך לעמול בעסק התורה הק' בהתמדה, ולתומכי התורה שיצליחו בכל מעשי ידיהם ביתר שאת וביתר עוז.

לאחמ"כ כובד להנעים בקול זמר הרה"ח ר' משה ויינטרוב הי"ו. בברכת המזון כובד הנדיב הר"ר יעקב יהודה בר לאחריה התפזר הקהל באוירה ובתחושה עילאית.

שבת התאחדות דקהילתנו הק' בעיה"ק צפת"ו בישביה"ק דברי יציב בחיפה

לשבת שכולה התעלות והתאחדות, זכו כל בני קהלתנו הק' שבעיה"ק צפת תובב"א, עת אשר התאחדו יחדיו לשבת התאחדות בבנין ישיבתנו הק' מתיבתא דברי יציב בחיפה, בשב"ק פר' מטות העעל"ט.

התרגשות רבה אחזה בקרב בני קהלתנו הק', עת אשר התוודעו לברכת הקודש של כ"ק מרן שליט"א לשבת זו, כשאף שיגר בקבוק יין לברכה לחיים טובים ולשלום לכל בני קהלתנו הק'.

בערב שב"ק יצאו בני הקהילה באוטובוסים מאורגנים לעבר עירו של רב אבדימי דמן חיפה, שם התקבלו ע"י האברכים הנמרצים אשר פעלו כמה שעות לקליטת כ-120 מבני הקהילה אשר באו להתאחד באהבה בשבת קודש.

בעת סעודת טועמיה, התוועדו יחדיו כל בני קהלתנו הק', כשבמהלך ההתוועדות נידונו בין כל בני קהלתנו עניינים שונים בענין מוסדותינו הק' והקהילה הק' ובתי מדרשנו, דברים אשר יבואו לידי ביטוי בתקופה הקרובה לטובת ולתועלת כל בני הקהילה.

סדר לימוד מיוחד נערך כהכנה לקראת שבת קודש, בהם אף נמסרו שיעורי הדף היומי הקבועים בבתי מדרשנו בעיה"ק צפת ת"ו.

את השבת פתח בדברים בין תפילת מנחה לתפילת קבלת שבת ראש הכולל הרה"ג רבי חיים ישראל הורוביץ שליט"א, כשבדבריו הרחיב הדיבור אודות הלכות טבילת כלים אשר מקור הדברים הוא בפרשתן במלחמת מדין.

סעודתא דחקל תפוחין קדישין עברה ברוב התרוממות, בהנחיית האבר"ך המוכשר בנש"ק הרב אביגדור שמואל הלברשטאם שליט"א נכד רבוה"ק. במהלך הסעודה נקראו כמה וכמה מבני הקהילה לשאת דברי תורה וברכה, כשבין לבין נשמעו זמירות

יחזקאל שר שליט"א בשילוב עובדות ומאמרים מבעל אוה"ח הק' זי"ע, כשהתלמידים מצדם לא פסקו מלהודות על הטרחה הרבה.

לאחמ"כ באו הצורבים הצעירים להיבחן אצל הגאון רבי יחיאל בויס שליט"א רב 'נווה הורים' שבחן את התלמידים שעה ארוכה הדק היטב, כאשר לא מסתיר את התפעלותו מתשובותיהם הבהירות להפליא, ולאחמ"כ הרעיף ברכות על ראשם שיצליחו לעשות חיל ולהתעלות בתורי"ש.

ברגשי הכרת הטוב מלאו הורי התלמידים את פיהם בזמירות ותשבחות למנהל הת"ת הרב יחזקאל שר שליט"א עם המג"ש הרב חיים מאיר מכלוביץ שליט"א המנווט את תוכנית החזרה ביד רמה ומשקיע רבות בהבנת הסוגיות על בורים, ומלווה כל תלמיד ותלמיד עד להצלחה כמלאך האומר גדל.

סיום הש"ס בכולל תפלה למשה קאלאשיץ שנלמד לע"נ הרה"ח ר' משה בער ז"ל

בהיכל הכולל 'תפלה למשה' קאלאשיץ נערך ביום שני אור לכ' תמוז העעל"ט, סיום ששה סדרי משנה שנלמדו על ידי עשרות אברכי רשת הכוללים 'תפלה למשה' קאלאשיץ לרגל יום היארצייט של הרה"ח ר' משה בער ז"ל שזכה להסתופף בצלו של הרה"ק מקאלאשיץ, ונלב"ע בכ' תמוז.

סעודת הסיום נערכה כאמור בהיכל בית המדרש קאלאשיץ בהשתתפות רבנים וראשי הכוללים ובני המשפחה הכבודה. את הסיום ערך בנו בכורו הר"ר יעקב יהודה בר הי"ו, אשר הוא הגבר שעלתה בלבו להנציח זכר אביו הרה"ח משה בער ז"ל, לאחמ"כ אמרו האחים הר"ר זאב והר"ר נפתלי הקדיש דרבנן.

הנחה את המעמד ראש כולל עיון הרה"ג ר' יצחק שטרנבוך שליט"א, אשר קידם בברכה את הנדיב הי"ו וקהל האורחים הנכבדים, שהגיעו גם מעבר לים לאירוע זה, והעלה על נס את פעילותו הברוכה של הנדיב למען הרבות כבוד תורה, ואת התמסרותו למען עשרות האברכים השוקדים על התורה בהיכל ביהמ"ד 'תפילה למשה' קאלאשיץ, בדבריו העלה על ראש שמחתו את הזכייה שנקרא היכל התורה 'תפילה למשה' בבית המדרש המהווה זיכרון חי להגה"ק מקאלאשיץ זי"ע, וקול התורה נשמע בין כתליו מבקר עד ערב, ע"ש אבי הנדיב הרה"ח משה ז"ל שעשה את מלאכתו ארעי ותורתו קבע, ובערוב ימיו הקדיש את כל עתותיו לתורה, וכל ימיו היה אדוק בזכר רבו הרה"ק מקאלאשיץ זי"ע.

בדבריו הביא בשורה טובה לאברכים כי עקב המצב הכלכלי הקשה ויוקר המחיה המקשה מאד על פרנסתם של האברכים, נרתמה הנהלת הכולל ועושה מאמץ לעלות את מלגת לומדי התורה אשר יוסיפו בהתמדה, על מנת לסייע במקצת ולהקל מהעול הכבד.

מטעמים, כשבמהלכה נערך 'סימפוזיון' מיוחד ע"י כמה מעסקני ופעילי קהילתנו הק', ובו נשאלו שאלות ע"י האברכים, והם השיבו כיד ה' הטובה עליהם.

כמחצית השעה לפני תפילת מנחה נמסר שיעור מיוחד בהלכה למעשה ובאגדה ע"י הרה"ג רבי דוד אסקל שליט"א ראש הכולל ודומו"צ בבית הוראה 'חוקי חיים' בעיה"ק צפת", בהלכות תשעת הימים, ת"ב, והמסתעף.

סעודה שלישית בעידן רעווא דרעווין נערכה בהתעוררות גדולה, וזמירות ביחד בתענית דיבור כרצון אבינו רועינו כ"ק מרן שליט"א, כשבמרכזם נשמעו דברי התורה שנמסרו ע"י הגאון רבי דוד זאב רייך שליט"א רבה של קהילתנו הק', כשבדבריו הרחיב בפנינים נפלאים בביאור תנאי גד ובני ראובן בפרד"ס התורה והמרומוז בזה עניין השבת התאחדות.

זמן רב אחרי צאת השבת ברכו ברכהמ"ז שנקנה ע"י בני קהילתנו הק' להדומו"צ הרה"ג רבי יחזקאל שרגא שימון שליט"א.

אחר הבהלה לאחר שהקהל ארזו החפצים, פנו הכל יחדיו לעבר ציון קדשו של האמורא רב אבדימי זמן חיפה, ושם נאמר בהמון עם ברכת 'ויתן לך', כשמיד לאחמ"כ ברגשות מרוממים פנו הכל יחדיו לבתיהם בעיה"ק צפת תובב"א.

בני הקהילה מבקשים בזאת להודות ולהלל, לכל המארגנים החשובים, איש איש בשמו הטוב יבורך, אשר עמלו רבות ועשו ופעלו למען השבת קודש, במסירות מיוחדת, בנועם ובחן, ישאו ברכת מאת ה', ובכל אשר יפנו ישכילו ויצליחו.

שירות ותשבחות לא"ל אשר שבת ברא ע"י כלל בני קהילתנו הק'.

זכות ברכת המזון נרכש ע"י כל משתתפי השבת להרה"ח ר' ברוך דוב הלוי קליין מראשי קהילתנו הק' וגבאי בית מדרשנו העתיק דברי חיים.

תיכף אחר הסעודה התכנסו שוב כל בני קהילתנו הק' לשבת אחים גם יחד - 'באטע' ברגשי קודש בשירות ותשבחות עד לאור הבוקר. בין הפרקים נשמעו פנינים ואמרי שפר ע"י הרה"ג רבי יצחק אייזיק פרנקל שליט"א ראש ישיבת באר מים חיים בעיה"ק צפת.

על אף השעה המאוחרת בה הסתיימה ה'באטע' כבר בשעות המוקדמות של יום השב"ק המה היכל בית המדרש בעשרות אברכים אשר השכימו קום להכין עצמם בלימוד התורה קודם התפילה.

לפני קריאת התורה נשא דברים הרה"ג רבי יחזקאל שרגא שימון שליט"א דומו"צ בית מדרשנו שפע חיים בדרום העיר, כשבדבריו הרחיב בשפה עשירה אודות ענין ההתקשרות לצדיקים והמסתעף.

בעליית שישי כובד הגאון רבי דוד זאב רייך שליט"א רב דקהילתנו הק', אשר אף קרא בתורה כמידי שבוע, העליה נרכשה על ידי אברכי הקהילה לכבוד הרב שליט"א.

לאחר התפילה נערכה קידושא רבה בהרחבה גדולה לרגל סיום מסכת יבמות שנלמדה ע"י האברך הר"ר ישראל דוד גרינשטיין הי"ו ר"מ בבית מדרשנו שפע חיים בעיר.

שוב נתאספו הכל לסעודתא דעתיקא קדישא אשר נערכה כבאתמול בהרחבה גדולה עם בשר ודגים וכל

גליון זה נדבת

**ידידנו הנגיד הנכבד והנעלה,
יקר שבערכין**

הרה"ח ר' אברהם רייך הי"ו
ראש הקהל דקהילתנו הק' בליקוו

לע"נ זקינו

הרה"ח ר' יעקב יצחק
ב"ר שלמה הלוי ז"ל ברמינקה

אשר עמד לימין כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע
ביסוד ישיבות שארית הפליטה לאחר
שנות המלחמה

נלב"ע ח' אב תשע"א, תנצב"ה

גליון זה נדבת

ידידנו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין
הר"ר יעקב יוסף ויזל הי"ו

אב"י באלעד

לרגל השפחה השרויה במעונו במז"ט
שפחת אירוסי הבן החתן

הפז"פ בתוי"ש כמר חיים אלישע נ"י
עב"ג הכלה תחי

בת הרה"ח ר' מנחם פיליפ הי"ו

ובברכת מזל טוב

לאביו הרה"ח ר' יצחק הי"ו

ולחותנו הרה"ח ר' שמחה דוד וקסטן הי"ו

אן ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
פתון סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידינו העסקן הנכבד והנעלה,
יקר שבערכין העומד לימינו בהפצת
דברות הקודש בעיר אשדוד

הר"ר שלום ויינברגר הי"ו

מנהל מוסדוה"ק באשדוד
לרגל השמחה השרויה במעונו
שפחת מולדת הבן נ"י
במזל טוב ובשעטוכ"צ

ובברכת מזל טוב לאביו
הרה"ח ר' חיים אליעזר הי"ו

אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד
מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידינו העסקן הנכבד והנעלה,
יקר שבערכין העומד לימינו בהפצת
דברות הקודש בעיה"ק צפת תובב"א

הר"ר משה ישראלי הי"ו

מנהל מוסדוה"ק עטרת צפת
לרגל השמחה השרויה במעונו במז"ט
שפחת אירוסיה בתו הכלה תחי', עב"ג
החתן המו"מ בתו"ש מורנו יהודה נ"י
בן העסקן הרה"ח ר' שמואל בורד הי"ו
מנהל כוללי הש"ס

אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד
מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הר"ר אהרן ארנפלד הי"ו

אב"י פעיה"ק

לרגל השמחה השרויה במעונו
שפחת מולדת הבן שמעון נ"י
והכנסתו בבריתו של אאע"ה
במזל טוב ובשעטוכ"צ

ובברכת מזל טוב
לאביו הרה"ח ר' גדליה הי"ו
לחותנו הרה"ח ר' גבריאל שנק הי"ו
ולזקינו הרה"ח ר' חיים אריה לוינשטיין הי"ו

אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד
מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרה"ח ר' אהרן אליעזר שכטר הי"ו

אב"י בקרית הבעש"ט

בברכת מזל טוב קדם
צנמ"ס פאמ"ק שלהיו"ח בנש"ק הרה"ג
רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם שליט"א
נכד כ"ק מרן שליט"א

לרגל הבחנו על כל סדר נזיקין

במסגרת המבחנים שע"י

קרן שפע חיים ותורה

ויה"ר שיזכה עוד רבות בשנים לשקוד על
דלותי התורה בכנוחת הדעת ושלוות הנפש

דברות הקודש בגליון זה

נדבו ונדפסו

לרפואת האשה החשובה

מרת מטל רחל בת

שרה הענא

לרפואה שלימה בכל

איבריה וגידיה

שלא תצטרכו!*

* אבל אם חלילה תצטרכו - אנחנו כאן בשבילכם!

מרכז 'לב טוב' עומד הכן לסיוע וליווי אישי דיסקרטי ומסור לחולים ובני משפחותיהם במגוון פעילויות ושירותים על מנת להקל ולו במעט מהסבל והקושי הרב בעת מחלה ומצוקה

 <p>הסעות ושינוע לכתי החולים ומהם לחולים ולבני המשפחות</p>	 <p>ייעוץ רפואי מקצועי ע"י מיטב אנשי המקצוע בסודיות ובטיפול רגיש ופרטני</p>	 <p>ארוחות חמות וסעודות שבת לחולים המאושפדים בבניה"ח בכל רחבי הארץ ולבני משפחותיהם</p>	 <p>דירת החסד אש"ל אברהם משה בסמוך למרכז רפואי צאנז לניאדו פעיל 24/7 חינם!</p>
 <p>ביקור חולים ביקורי המשמחים אצל החולים והגלמודים, לצד סיוע בשהייה לצד החולים והחלפת בני המשפחות למנוחה והתרעננות</p>	 <p>קידום תורים והכוונה הכוונה רפואית לרופאים מומחים בכל המקצועות ובכל המרכזים הרפואיים, תוך קידום וקיצור תורים</p>	 <p>תרופות וציוד סיוע באיתור והשגת תרופות נדירות וציוד עזרה וסיוע לחולים</p>	 <p>עגלת החסד חלוקת כיבוד קל ושתייה חמה וקרה מזי יום בכל מחלקות האשפוז במרכז רפואי צאנז לניאדו</p>

מרכז סיוע לחולה ולמשפחתו
לב טוב
ביקור ועזרת חולים דחסידי צאנז

צריכים עזרה? אל תהססו!

058-3242417

צרו קשר 24 שעות ביממה על כל בקשה או קושי, צורך או מצוקה

מגיע לך!

כי אתה צאנז'ער חסיד

ההטבות הבאות, הן ייחודיות לפוליסת הביטוח של 'עזר לקהל' המשוקקת לאנשי שלומנו בלבד

התייעצות רפואית
התייעצות עם רופא פרטי פעם בשנה לכל מבוסט - עד 700 ₪ ועד 80% מההוצאה

הנחה לכל החיים
הנחה קבועה של 30 אחוז (!) לכל החיים

החרגת מום מולד
בלעדו: תינוק חדש שמצטרף למשפחה, יוכל להצטרף לביטוח מבלי למלא שאלון ומבלי שיוחרג כל החיים כאדם שיש לו מום

הביטוח החיוני, במחיר מוזל
הביטוח החיוני לניתוחים וטיפולים בארץ, במחיר מוזל במיוחד

ילד רביעי חינם
החל מילד רביעי ואילך, יבטוח חינם ללא תוספת תשלום

בחירת מנתח שלא בהסדר
הטבה מיוחדת למבוסטי איילון: אפשרות בחירת רופא מנתח גם אם הוא לא בהסדר עם חברת הביטוח

דמי הבראה
החל מלידה רביעית, תקבל היולדת דמי הבראה - ללא תוספת תשלום

מסע המומחים נמשך!

מאות מאנ"ש כבר הצטרפו לביטוח המקיף, לרשותכם דרכים נוספות להצטרפות:

03
אצל סוכנות בטחון 03-9092002
(מענה לאורך שעות היום)

02
במערכת קול צאנז, שלוחה 85
(משאירים פרטים מלאים ונציג חוזר אליכם)

01
אצל הנציגים האזוריים
שמונו בכל קהילותינו הק'

מיזם הגדול של עזר לקהל
והצלתי
מבטחים את כל אנ"ש בביטוח בריאות מקיף

התנאים המחייבים הם תנאי הפוליסה בלבד ובכל מקרה של חתירה בין מידע זה לבינים, יגברו תנאי הפוליסה.

בטחון
ביטוח | פנסיה | פיננסים

עזר לקהל
תחנת סיוע וטיפול מיוחדת בארה"ק

שימו לב: מיזם ההצלה הגדול וסל ההטבות המיוחד לחסידי צאנז, הם דווקא ברכישת פוליסה אצל נציגי עזר לקהל או סוכנות בטחון

בעזרת ה' יתברך

רגע אחד הם עוד ראו את האור

וברגע שאחרי הכל נהיה שחור!

שלא נדע ושלא נצטרך. אבל חשוב לדעת: מחלות קשות לא מודיעות לפני שהן באות, חלילה. חובת ההשתדלות שלנו: להצטרף לביטוח הבריאות בפוליסה הנדירה והמקיפה של 'עזר לקהל', על כל צרה שלא תבוא (ושלא תבוא!)